

ФЛАШ ГОРДОН

ИЗ НОАХИМОВЕ ПАЛАТЕ
КРЕНУЛИ СУ ТРУБАЦИ
ОБЈАВЉУЈУЋИ СВЕЧА-
НОСТ У АКВАЗЕУМУ!

ЗА ЊИМА ЈЕ НАСТУПАЛА СВЕ-
ЧАНА ПОВОРКА ДВОРЈАНА, ИГРА-
НИЦА, ПЛЕМИЊА НА ДВОКОЛИЦАМА...

... И РОБОВИ СЕ СПРЕМАЈУ
ДА ПРИСУСТВУЈУ СВЕЧАНОСТИ
У АКВАЗЕУМУ... АЛИ НЕ ДА ВИ
СЕ ЗАБАВЈАЛИ!

ОПРЕЗНО!
САКРИЈТЕ
ОРУЖЈЕ!

КРАЉЕВСКА ПОВОРКА КРЕЉЕ
СЕ КРОЗ ПРЕПУНЕ УЛИЦЕ АТЛАН-
ТИДЕ... ВОЈНИЦИ, ПЛЕМИЊИ...
САМ ПРИНЦ...

НА КРАЈУ ПОВОРКЕ СУ РОБОВИ! СВИ
ХИТАЈУ У АКВАЗЕУМ ДА ВИДЕ БОРБУ...

... КОЈА ТРЕБА ДА ПОКАЖЕ ДА ЛИ СУ
ФЛАШ И ЗАРКОВ БОГОВИ ...

КАО РИМСКЕ
ГЛАДИЈАТОР-
СКЕ ИГРЕ!

ЖИВОТ НАМ
ДЕ БИО КРАТ-
АК, АЛИ НЕ
И ПРАЗАН!

ОВО ЈЕ,
ДАКЛЕ, АКВА-
ЗЕУМ!

А
ОНО
АРЕНА ...

РЕЗЕРВОАР ОД
КВАРЦА КОЈИ
ЈЕ У ВЕЗИ
СА ОКЕА-
НОМ!

А ПО ЊЕМУ
ВРВЕ ДУБО-
КОВОДНА ЧУ-
ДОВИШТА!

ИЗГЛЕДА ДА ЂЕ-
МО МОРАТИ
ДА СЕ РУКУ-
ДЕМО С ЊИ-
МА!

ЕВО!
ОВО ЂЕ
ВАМ ТРЕ-
БАТИ!

ШЛЕМОВИ С КИ-
СЕОНИКОМ!
ЛЕПО ОД ЊИХ...
ДОПУШТАЈУ НАМ
ДА ДИШЕМО!

ШТА ТО ТРЕБА ДА
РАДИМО... ДА ПО-
УБИЈАМО СВАТА
СТРАШИЛА ОВИМ
ИГРАЧКАМА?

ВЕРОВАТНО!
ЗАРКОВЕ, ПО-
ГЛЕДАЈ... У НОА-
ХИМОВУ ЛО-
ЖУ!

ДЕД! ЈОШ ЈЕ У
ИСТОМ СТАЊУ!
КАД БИХ БАР
МОГАО ДА ЈОШ
КАЖЕМ, ЗБО-
ГОМ...

НАПРЕД! НАРОД
ОЧЕКУЈЕ
ПРОБУ!
ОВУДА!

НАСТАВИЋЕ СЕ

У овом броју:

- ОДЛАЗАК...
- СТАРИНА СА ПЛАНИНА
- МЕЂУ АЈКУЛАМА

СТРИПОВИ:

Биш челик, Паја, Ми-
ки, Флаш Гордон, Бим
и Бум, Успавана лепо-
тица, Велики Алек и
Сима Зима.

Е унце је сваког јутра у марту обасјавало врхове планина на Аљасци, тако да је изгледало као да су прекривени ружичасто-златном бојом. Стари Крег, снажни предводник дивокоза, водио је своје стадо са планинских увала кроз долину коју је већ захватио дах пролећа. Пењали су се ка обликњем планинском венцу, тражећи свеже пашњаке. Глад је натерала Крега и његове „штићенике“ да напусте своја зимска скровишта.

Већ после једног сата откако је стадо црногорих дивокоза кренуло кроз долину, чопор вукова наишао је на њихов траг и кренуо у потеру. Обично се козе и вукови ретко срећу јер су њихова пребивалишта и потребе сасвим различити. Међутим, један чопор од девет изгладнелих вукова лутајући за храном обрео се ту и сада је по трагу њушно предвођен огромним црноглавим вуком. Њему се журило јер му је „стратегија“ налагала да прстигну козе и пресретну их, пре него што се оне докопају стрмих и клизавих падина.

Међутим, изненада се подигла снежна олуја и вукови су били принуђени да потраже заклон. Високи снежни намети покрили су трагове коза, а ветар је развејао мисир.

Али глад је највећи нагон и они су наслепом наставили гоњење. Најзад су се нашли на крају једне клисуре која је са три стране била опкољена високим литицама. Ако су се козе склониле горе ради преноћишта, стари вук ће са својим чопором поћи у току ноћи да их изненада нападне.

С друге стране планинског превоја, одговорили су им пси за вучу санки, склоњени у привременом логору ловаца Брента, који се ту задржао са своја два пратиоца Индијанца, док не прође олуја.

Старији Индијанац Кенак рече нешто на свом дијалекту, а његов одрасли синовац, Џони Бак, смејући се преведо: „Кенак мисли да су то љути вуци. Добро бисте учинили, господине, да се од њих причувате“.

Брент је слегао раменима. На њега таква примедба није оставила никакав утисак: он је био искусан ловац коме је дивљина добро позната. Био је већ и у лову на медведе, и то на највеће у целом крају.

Старац је био упоран. Сматрао је да им ништа друго не преостаје него да причекају, ту у долини, док не отопли, јер ће онда све скитнице напустити своја склоништа.

Једног дана седећи пред својим шатором у кошуљи са засуканим рукавима Брент је догледом посматрао беле планинске врхове. Пси који су вукли санке лежали су и дахтали јер им је, нарочито због њиховог топлог крзна, било врућина. Изненада је Брент ускликнуо.

— Медведи? — запита Џони.

— Не, — одговори Брент. Дивокозе. Њихов вођа је прави колос — мора бити да је предак свих дивокоза! Погледај! На превоју ћеш спасти највећу главу коју си икад видео! Поред ње све главе из моје збирке изгледаће као главе ланета, — и пружио је доглед младом Индијанцу.

Нико не сме да пуца . . .

Џони је погледао и предао га даље, старом Кенаку. Међутим, овај га је презриво одгурнуо. Говорио је полако, дубоким гласом и после сваке речи би мало застао.

И Џони преведо: мој деда мисли да је оно горе стари Крег. Људи га називају дивокоза-дух. Врло је непријатан.

— Дивокоза-дух?

— Да. Нико се не усуђује да пуца на старог. Могао би донети несрећу. Сувише је лукав. Одогдо, са врха света, он види све и све зна. Када се сретнете са њим и ништа му не учините, онда ћете и ви од њега научити по нешто али ако покушате да га убијете претстоји вам несрећа.

Брент је слегао раменима:

— Када бих желео да избегавам опасности ја не бих био овде. Него, мени се све чини да ћемо пре него што сачекамо медведе, кренути у лов на дивокозе.

Индијанац на то није одговорио, а Брент је, као искусни ловац, већ ковао план. Пре свега, уздигнувши влаженичарски прст утврдио је правац ветра.

— Дивокозе су нас свакако већ наљушиле. Ветар дува од нас ка њима. Могао бих се оп

кладити да оне оданде прате кретање у нашем логору — рече Брент. Ако заобиђем гребен и поцентрам се с оне стране ветар ће ићи ка мени и то ће омогућити да се приближим на пушкомет. Зар није добра идеја?

— Савршена, — потврди Џони, али му лице није одавало одушевљење.

Спреман за полазак Брент рече:

— Остави ми довољно времена да доспем

СТАРИНА са планина

до оног места, а онда ти крени право на стадо. Претпостављам да ће оно онда поћи преко гребена, тачно према мени. Чим будеш чуо пуцањ похитај ми у сусрет. Бићеш ми потребан да тешку главу јарца понесемо. Какво ће лице направити твој деда када се будем вратио са главом Старине са планина.

Млади Индијанац се усиљено насмејао:

— Разрогачиће очи, господине Брент. Нисам сујеверан, па ипак... и ја ћу се изненадити.

Крегово јако тело, тешко око 200 килограма, сачињавале су кости и жила, а његови усправни рогови били су оштри као најфинија длета. Приметио је кад је Брент напустио логор и кренуо некуда. Међутим, он је исто тако знао да су ту остала још двојица. То је удвостручило његову будност.

Биле су опрезне

Било је већ подне кад је он приметио да је и други човек напустио логор, и пошао ка њему и његовом стаду, немарно и без уобичајених ловачких предострожности. Крег је стајао непокретан, испитујући човека који се с муком пробијао кроз непроходни снег, узбрло, ка њему.

Када се Џони приближио на око 400 метара Стари је дао знак за повлачење. У трен ока је стадо стало на ноге. Крег је преузео вођство, појурно напред, док су га остали пратили, један за другим. Требао је да се само пребаце преко превоја и замакну из вида човеку који им се приближавао, а онда би наставили да се пењу даље.

Али, стадо није прешло ни стотину метара, а Стари је изненада дао знак да се стане. Чупаво копито планинског ветерана, које је тако добро познавало груби и стеновити терен, осетило је да са тлом нешто није у реду. И пошао сам још мало даље, испитујући.

Окренуо се, затим, ка стаду, али баш у том тренутку прозуја нешто, као бесни стршљен, поред његове главе и непосредно после тога зачу се пушчани прасак. Тело Старог се пропело и он је наједном ситно скакућући покушао да одржи равнотежу.

Пут којим је Брент пошао био је много удаљенији него што је мислио. Журио је узбрло тешко дахући, јер су му крпље сметале. Најзад се докопао обронка који је, како је рачунао, требао да води право према дивокозама. Стигао је таман када су се оне помолиле. Све је сада зависило само од брзине. Стари је стајао на једва 300 метара од ловаца и могао је сваког часа да га открије. Брент није имао времена ни да предахне да би умирио нерве. Један тренутак Крег као да је оклевао и у том се окренуо. Бесумње је приметио Брента, који је нанишано. Али, ловцу се отео узвик разочарања кад је видео како је његово зрно, иза животиње, направило само мали облак од снега. Таман је хтео још једном да опали, када му падосе у очи чудни скокови Старог. Исувише касно је Брент схватио шта су они значили. Просто није могао да поверује својим очима: читав комад снежног покривача се покренуо, остављајући за собом голу земљу, и као вал кренуо на ниже. Успео је још да спаси како и велика животиња нестаје у ковитлацу, а затим је и снег под његовим ногама почео да се креће, тако да је и он запао у вртлог. Покушао је

муњевитим покретом да избегне али је због крпљи угануо ногу и при паду био одбачен неколико метара даље ка једној стени. Силна лавина није дозвољавала никакав застој: понела је и Брента као лопту низбрдо. Када се најзад зауставио на чврстом тлу, снег је на њега треснуо и одузео му дах. А онда је настала тама.

Пошто је дошао к себи, осетио је прво да се гуши. Почео је да се батрга, док му се плућа поново нису испунила свежим ваздухом а очи спазиле блесак сунчеве светлости. Обзарео се и видео да се налази у једној пукотини стене. Срећом није била дубока. Уствари она га је задржала и тако није доспео под огромне гомиле снега, које су лежале околу.

Осећао је болове по целом телу. Уз огромне напоре почео је да се извлачи из снега, али је наједном приметио да није сам.

Старина са планина је такође био понет лавином. На свега неких двадесетак корачаји стајао је леђима окренут стени, а пред њим нови непријатељи: вуци. Брент је, разрогачених очију, без даха, зурно у њих. Чопор мршавих вукова, предвођених једним чупавим чудовиштем, опкољаво је Крега очекујући погодан тренутак за напад. То су вероватно били вуци које је раније чуо док су тумарали клисуром. Лавина им је донела плен пред ноге. Требао је да издрже тешку борбу да би дошли до толико жељеног обеда, јер их је Крег чекао са обореним роговима. А да му приђу с леђа нису могли.

Са осећањем задовољства Брент је закључио да га чопор вукова није још открио. Па ипак, слабе су биле његове наде: од пушке ни трага ни гласа, а са својим повређеним чланком био је беспомоћан. Једини спас био би када би вукови одустали од борбе и повукли се.

Али баш у том тренутку почео је њихов напад. Црни вук је полетео према Крегу, и

као, не обраћајући пажњу на крваве ране које су му нанели вуци својим великим очњацима. Поново је пламен у зеленим вучјим очима блеснуо и сива тела су почела да се припремају за нови напад. У том тренутку се једна од мањих животиња, вероватно вучица окренула према Бренту. Њему се следила крв у жилама. Налет ветра јој је сигурно донео мирис нове жртве. Неколико секунди је гледала у њега, затим мало полегла, и наћулила уши. Почела је опрезно да му се приближава. Остали приметиле њено кретање, а затим одмах и човека у снегу. И пођоше сви, као лакшем плену. Последњом снагом Брент се мало придиго и почео да виче из свег грла. Животиње су мало вастале, изненађене, готово спремне да побегну. Али и овога пута је надвладала глад. Вођа вукова, иако са безброј рана које му је нанео Крег, подигао је њушку и кренуо напред. Опет је Брент завикао колко га глас носи, и вук је застао.

Изгледа да је стари Крег Брентово урлање схватио као позивање вукова на борбу. И потпуно неочекивано, он се бацио у напад. Два преостала вука су у паничном страху побегла.

Никада више . . .

Тријумфујући стајао је сада Старина са планина према свом најопаснијем непријатељу: човеку. Али овај је у овом тренутку био толико безопасан, да се из Крегових очију могла прочитати само поруга и презир. Крочио је напред фркнувши и тресући главом, као да полази ка жртви.

У варљивој нади да ће му можда то помоћи, Брент се напео још једном из петних жила да дрекне, али грло му је било сасвим суво и глас га је издио. Све што му је преостало било је да мирно лежи.

„Не мичи се, не мичи се“, — говорио му је инстинкт одржања а у слепоочницама као да су му ударили чекићи. Тада је из даљине долетео позив. Џони Бак! И стари Крег га је чуо и главу окренуо у том правцу. Приближавао се други човек. Загорачно је преко снега у правцу дивљине на путу ка своме стаду. Опростио је живот човеку који је њему хтео да га узме.

Пошто се ослободио страха Брент је осетио да га је племенити став животиње збунио.

Џони се низ падину нагомиланог снега просто сасуђао до Брента. Осмотрио је рабобијшиште — рањене вукове, који су уз велике напоре покушавали да се пузајући повуку, и пожурио ка Бренту да види шта је са њим.

— Чини ми се да вам је чланак само уганут, — рече пошто га је снег опипао. И бацивши поглед на попрште додаде: Када бих могао да нађем вашу лушку, вредело би да их „докусурим“. Али пошто им је кожу Крег већ раздерио ни њихово крзно свакако више неће имати вредности. Можда ћете кренути поново у лов на старог великог јарца? — задиру га Џони.

— Никада више. Доста сам мука задао старој јуначини, а и он је мени дао добру лекцију. Сада више знам. Требао је слушати старог Кенака — одговори Брент искрено. Џони се смејао.

— Зна деда много! Али шта кажете на ово: тек што сте отишли из логора наишао је рој бумбара на шатор. А када сам се испео на превој угледао сам и једног медведа!

Пре него што пођоше, још једном бацише поглед према висовима: стари Крег је, опкољен својим стадом, пошао у сигурније пределе, богате пашњацима.

Велика трагедија праисторије била је глад. Сва борба наших предака водила је само једном циљу: пронаћи храну. А до ње није било лако доћи. И кад би је пронашли често је била неупотребљива.

На слици је уметник приказао обалу Сене, у Ансиеру, у старо камено доба — пре 200.000 година. Река је тада била дубока 63 метра (данас 26), а њена ширина је износила 6 километара. У даљини се види брдо Валериен.

То је био почетак периода великих хладноћа: хипопотами, слични овима из данашње Африке, лутају у пратњи риноцероса са дугачким длакама и мамута заштитених од оштре зиме дебелим руном.

Људска бића, такође космата, живела су извесно време на ниској температури, а затим се селила ка југу.

Ови становници су бесумње припадали врсти „неандерталаца са челом“ чије су кости биле откривене у Греници, у Француској. Личност у десној страни слике представљена је ћелава да би се видео облик њене доњаје.

Кад полази следећи

ЛАБУД

Славни руски певач Шаљалин гостовао је по многим позориштима широм света. Приликом једног гостовања на репертоару је био Вагнеров „Лоенгрин“.

Све је било спремно за почетак претставе, али пре не-

го што је Шаљалин отпевао своју арију и пре него што је ступио у чамац, десило се услед забуне техничког особља да је лабуд отпловио прерано. Опозивши то, Шаљалин није могао да се уздржи већ је узвикнуо:

— Чујте, молим вас, кад по лази следећи лабуд!?

МИШЉЕЊА О СОКРАТУ

По речима Ксантине, Сократове жене, познате по својој горопадности — Сократ је био лењи ветрошар који је својој кући доносио више сумњиве славе него хлеба.

Према Делфском пророцишту — он је најмудрији од свих Грка.

А сам је, пак, говорио — „Ја знам само једно да ништа не знам“.

ПОСЛЕ ТОГА

Познати француски писац Оноре де Балзак позва једног дана у своју кућу Александра Диму-оца. У његову част Балзак спреми флашу одличног бургонског вина.

Два писца су дуго разговарала о својим делима. Једног момента, уз реч, Балзак насу вино у једну чашу. Дима пружи руку да је узме.

— Шта то радите? — повика Балзак задржавајући његову руку.

— Хоћу да пијем.
— Не, треба прво да завршимо разговор, јер после овога нећемо моћи.

ПАЈА ПАТАК

ЕВО ПРВОГ ПИТАЊА...

КОЈИ ЈЕ НЕЗВАНИЧАН РЕКОРД У БАЦАЊУ КАМЕНА?

ШЕЗДЕСЕТ И ДВА КОРАКА И ДВА И ПО ПАЛЦА. ПОСТАВИО ГА ЈЕ 1872 ТАДИО СКИНТ ИЗ ТЕКСАСА. ОН ЈЕ ПОДИГАО КАМЕН ОД 40 КИЛОГРАМА И БАЦИО ГА НА СВОЈУ ЖЕНУ!

ТАЧНО!

СЛЕДЕЋЕ ПИТАЊЕ... КО ЈЕ ИЗМИСЛИО КАЈГАНУ?

СЕНДЕ МЕКФЕРСОН ИЗ ГЛАЗГОВА, У ШКОТСКОЈ, ДОК ЈЕ СПРЕМАО СЕБИ ДОРУЧАК, 5 МАРТА 1392, ДОБИО ЈЕ ЈАК НАПАД КИ-ЈАЊА!

ОДЛИЧНО! ХОЋЕТЕ ЛИ САД МАЛО ДА СЕ ОДМОРИТЕ?

НЕ ТРЕБА! САМО НАСТАВИТЕ С ПИТАЊИМА!

ТАЈ ЦИТАТ ЈЕ СА ШЕСТЕ СТРАНИЦЕ, СТИХОВИ ДЕСЕТ И ДВАНАЕСТ, ИЗ КЊИГЕ „ПЕСМЕ ИЗ ЗАВИЧАЈА“ ЗЕКЕ МАК ЗУКА!

ЈЕСТЕ Л' СИГУРНИ ДА НЕ ЖЕЛИТЕ МАЛО ДА ПРЕДАХНЕТЕ?

САМО ТИ НАВАЛИ, МОМЧЕ! НИСАМ УЗБУЂЕН!

А САД ДОЛАЗИ ПИТАЊЕ ЗА МИЛИОН ДИНАРА!

ЈЕСТЕ ЛИ СПРЕМНИ ЗА ПИТАЊЕ ЗА МИЛИОН ДИНАРА?

А... (ГАЛП)... МИЛИОН... (ГАЛП) ПИТ... ПИТ... МИЛ...

ПЛОАС

СИГУРАН САМ ДА БИХ ОДГОВОРИО!

АКО ЗАНЕМАРИМО ТО...

... ДА СИ ПАО У НЕСВЕСТ!

Највећи каталог

Позната библиотека у свету „Британски музеј“, коју је енглески Парламент основао 1753 године, припрема ново издање потпуног каталога књига које поседује. У три стотине свезака биће завршено око 6 милиона књига. Када би се изнастављале стране овог каталога био би дуг, кажу стручњаци, 12 километара.

Штампање каталога биће извршено најсавременијом штампарском методом — фото-офсетом, али ће његово штампање ипак трајати пуних шест година. На данашњи начин тај посао би се обавио за 250 година.

Припреме су биле почеле још 1930 године, али је рад био прекинут због рата.

Колико је Коро израдио слика

Према једној америчкој царинској статистици, у Америку је од 1918 године увезено ни мање ни више него 13.000 „гарантовано оригиналних“ слика француског уметника Камиле Кораа (1796—1875). Колико је познато, међутим овај сликар је израдио свега око 450 платна.

СМРЗНУТА ЗАПРЕГА

Ево једне јединствене комбинације људског стваралаштва и природе. Пошто је неки вајар израдио ову скулптуру као успомену на насељенике америчког Запада, један други човек ју је упорно прскао водом све док се на мразу није заледила и постала јединствена творевина.

Споменик овако необичног изгледа налази се у Сан Валију, у Калифорнији.

Шимпанза са штедном књижицом

Осмогодишњи шимпанза Фреди, у зоолошком врту у Келну познат је свим посетиоцима. Његов дресер га је научио да прикупља бакшиш после успешних акробација.

Тако је шимпанза накупила доста новца и поштанска управа у Келну, одобрила је отварање текућег рачуна овом мајмуну који већ има на књижици 800 марака. Шимпанза је добио и већи кавез, али да би платио „нови стан“ морао је са рачуна у банци да скине 50 марака.

Крвне групе мумија

Један британски медицински часопис пише да су научници, међу којима се нарочито истиче доктор Бојд, почели да проучавају крвне групе мумија. У ту сврху се користе остаци мишића са египатских и североамеричких мумија, а такође се анализирају и мумије из Перуа.

Сматра се да ће ови резултати бити драгоцени нарочито за проучавање великих миграција које су се дешавале у историји човечанства.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ПЕСМА КОЈА ЈЕ КОШТАЛА 1.000.000 ЖИВОТА

СУЛТАН МУХАМЕД
ОД БАХМАНИЈА (ИНДИЈА)

БИО ЈЕ ТОЛИКО ОДУШЕВЉЕН ЈЕДНОМ ПЕСМОМ ДА ЈЕ СВОЈИМ ДВОРСКИМ МУЗИЧАРИМА ОДРЕДИО НАГРАДУ У ВРЕДНОСТИ ОД 100 МИЛИОНА... ДА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ИМ ЊУ ИЗПЛАТИ КРАЈ СУВЕДНЕ ДРЖАВЕ ВИЈАЈАНАГАР КАД ЈЕ ОБАВ ТО ОДБИО, СУЛТАН МУ ЈЕ ОБЈАВИО РАТ КОЈИ ЈЕ ТРАЈАО 5 ГОДИНА И У КОМЕ ЈЕ 1.000.000 ЛУДИ ИЗГУБИЛО ЖИВОТЕ...

КУЋА С КАПОМ
У ВУЛМЕТУ, У ШКОТСКОЈ САГРАЂЕНА ЈЕ 1686 ГОДИНЕ С КРОВОМ КОЈИ ЈЕ ВЕРНА КОПИЈА ГРАДИТЕЉЕВЕ КАПЕ

КАМИН

ИЗ ПОРТЕРЕ ЛОЏА У ГЛАСТОНБЕРИЈУ (ЕНГЛЕСКА) ЗА КОГА СЕ 1648 ГОДИНЕ НИЈЕ НАШАО КУПАЦ ИАКО ЈЕ НУЂЕН ЗА СМЕШНО НИСКУ ЦЕНУ, ГОДИНАМА ЈЕ ЛЕЖАО НА УЛИЦИ И КАД ЈЕ, НАЈЗАД, РАЗВИЈЕН У ЊЕМУ ЈЕ ОТКРИВЕНА ТАЈНА ПРЕГРАДА СА 100 ЗЛАТНИКА

ПАПАГАЈ „КВЕКЕР“
ИЗ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ ЈЕДИНИ ЈЕ ЧЛАН ВЕЛИКЕ ПАПАГАЈСКЕ ПОРОДИЦЕ КОЈИ ГРАДИ ГНЕЗАО

ШИРЛИ САНТОС
ИЗ ЊУ БЕДФОРДА (САД) ИМА ОД РОЂЕЊА ДЕФОРМАЦИЈУ ЗЕНИЦЕ ДЕСНОГ ОКА У ОБЛИКУ СТРЕЛИЦЕ — ИСТУ ДЕФОРМАЦИЈУ, САМО НА ЛЕВОМ ОКУ ИМА ЊЕН БРАТ БЛИЗАНАЦ

ВИТЕЗ У ЗЛАТНОМ ОКЛОПУ
ГРОФ ОД КОРКА КОЈИ ЈЕ УВЕК НОСИО ОКЛОП ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА УБИЈЕН ЈЕ У 13 ВЕКУ, ЊЕГОВИ ОСТАЦИ БИЛИ СУ НАЂЕНИ У ИРСКОЈ 1806 ГОДИНЕ, У ИСТОМ ПОТПУНО НЕОШТЕКЕНОМ, ЗЛАТНОМ ОКЛОПУ.

Жаба-во

На обалама језера Северне Америке живи једна врста жаба много већих од свих својих сродника, због чега их тамо називају „жаба-во“. Труп јој је дуг око 20 сантиметара, а задње ноге, од читавих 25 сантиметара, омогућавају јој да скаче више од пола метра. Међутим, ово име није добила само због своје величине, већ и због свог јаког гласа. Природњаци кажу да се њено кретање разликује од осталих жаба, тако да људе са slabим нервима доводи до очајања.

Вештина умирања

Једног дана чувени француски глумца Талма, из времена царства, играо је једну трагичну улогу. Глумцу, који је требао да га убије, затаји пиштољ, изгубивши хладнокрвност, он полете на Талму и удари га ногом.

Ручећи се Талма повика: — Јао! Његова цицела је била отровна.

Мали број пропусти

Осло, главни град Норвешке, веома је интересант за туристе на целом свету. Само веома мали број њих пропусти да сниме ову чувену Вигеландову скулптуру у Фрогнер парку.

ДВОБОЈ НА ПОЈИЛУ
— СЛИЧИЦА ИЗ АФРИКЕ —

дошло је до неке несугласице. Коњ-антилопа је сместа једна другој, надјачавало је напала, а куду је прихватила само завијање хијена и штекта и узвратила напад. Бориле су ње шакала.

Ускоро смо седели у нашем високом „гнезду“ и ћутећи нишкенивали залазак сунца. А тада су се појавили једни становници степе. Једни су долазили, други одлазили. Било је то стално комешање и наша камера није престајала да ради.

Још једном је запламтела на хоризонту веленожута светлост сунца да би у истом тренутку угинула. Ноћ је наједном наступила. Животиње које су сада, по мраку, долазиле на појило, ступале су обавриво јер су очекивале да се ускоро појаве и њихови смртни непријатељи: симбалав и чувн-леопард.

Изненада, између једне коња-антилопе и куду-антилопе

уста избијало једва чујно шиптање. Његове беле очи забучице страшно су блистале у таму. Сад смо и ми видели: тамо, на ивици шипрага, стајао је снажан лав, гордо усправљен, у ставу који није наговештавао напад.

Као какво оличење снаге и лепоте стајао је симба и, рекло би се с чуђењем, посматрао борбу антилопа на обали реке. Посматрао је дуго, као какву позоришну претставу под јасним ноћним небом. А онда се разлегла опомена: њиштање једног младог зобра-мужјака, а одмах затим тугањ стотине копита: зебре и антилопе бежале су у паничном страху. Борци су намах заборавили непријатељство и журнули за својим стадима.

Река је опустела. Тек тада је снажни лав, полако и достојанствено, кренуо према појилу. Чак и за нас, који смо толико времена провели у Африци, била је то ретко лепа сцена: мирна површина реке обасјана месечином, а на обали, потпуно сам, огроман, снажан лав раскошине гриве.

Тешину прекиде Илонгин шапат: — Кад је симба сит бољи је од човека! Никад се нисам искреније сложио с нечијим мишљењем но те ноћи на обали реке Луа лаба. — завршио је истраживач Ерих Шеринг своју малу, готово без догађаја, причу из Африке.

Најезда китова

Да би растерали китове који су угрожавали прилазе њиховој обали. Јапанци су пре извесног времена морали да употребе авионе, пошто топоњима то нису успели.

Ова најезда је укочила већ риболов и тако нанела око 250.000 милиона франака штете.

Нови облик...

Јавне телефонске говорнице ће добити нови изглед. Једна лабораторија испитује нове пројекте телефонских говорница. Биће прихваћен план који предвиђа рам од алуминијума и провидне зидове од пластичне масе.

Рекордери...

Седам стотина хиљада ситних свилених буба које су се тек излегле из јаја тешке су свега пола килограма. Међутим, оне се развијају огромном брзином. Само после шест недеља тешке су преко 4.000 килограма.

ЈЕДНО ИСТОРИСКО ПУТОВАЊЕ

Едног јануара 1785 године, маса света се била окупила на пољани близу Довер Кастла, у Енглеској, да види двојицу одважних људи који су објавили да ће из Енглеске преко Ламанша прелетети у Француску у великој врећи испуњеној водородом. Двојица „пустолова“ су били Жан Пјер Бланшар и богати Американец др Џон Џефриз, који је и финансирао овај подухват.

Уствари, Бланшар није желео да дели славу те је у последњем моменту изјавио да пошто балон неће бити у стању да подигне двојицу људи он одустаје од летења. И заиста, када су ради пробе ушли у корну, балон се није подигао.

Доктор Џефриз је посумњао у Бланшара, поставио му неколико питања и најзад га претресао. Био је запањен када је испод Бланшаровог капута пронашао дебео оловни појас, а готово исто толико овог метала и у свим џеповима. Дошло

је до свађе и тешких оптужби, али и до интервенције самог гувернера и полиције.

Најзад, око један час поподне балон се полако дигао у ваздух са обојицом одважних пионира.

Балон је направљен од платна и постављен папиром да не би пропуштао ваздух, а имао је пречник од 8,22 метара. Корна испод њега у облику чамца била је обложена свилом и одухват.

премљена великом крмом, као и „ваздушним веслима“ и пропелером на ручни погон.

Поред њих двојице који су носили широке појасеве од плуте, у корни се налазила још и кеса с бисквитима, око седам килограма летача који су рекламирали Бланшара, једна боца брендија, корпа јабука, компас, термометар, барометар, два гвоздена сидра и седам килограма песка који је служио као баласт.

И поред овога балон се подигао на висину од 800 метара. Заборавивши претходну свађу, обојица су снажно веслали, крмарили и руком окретали

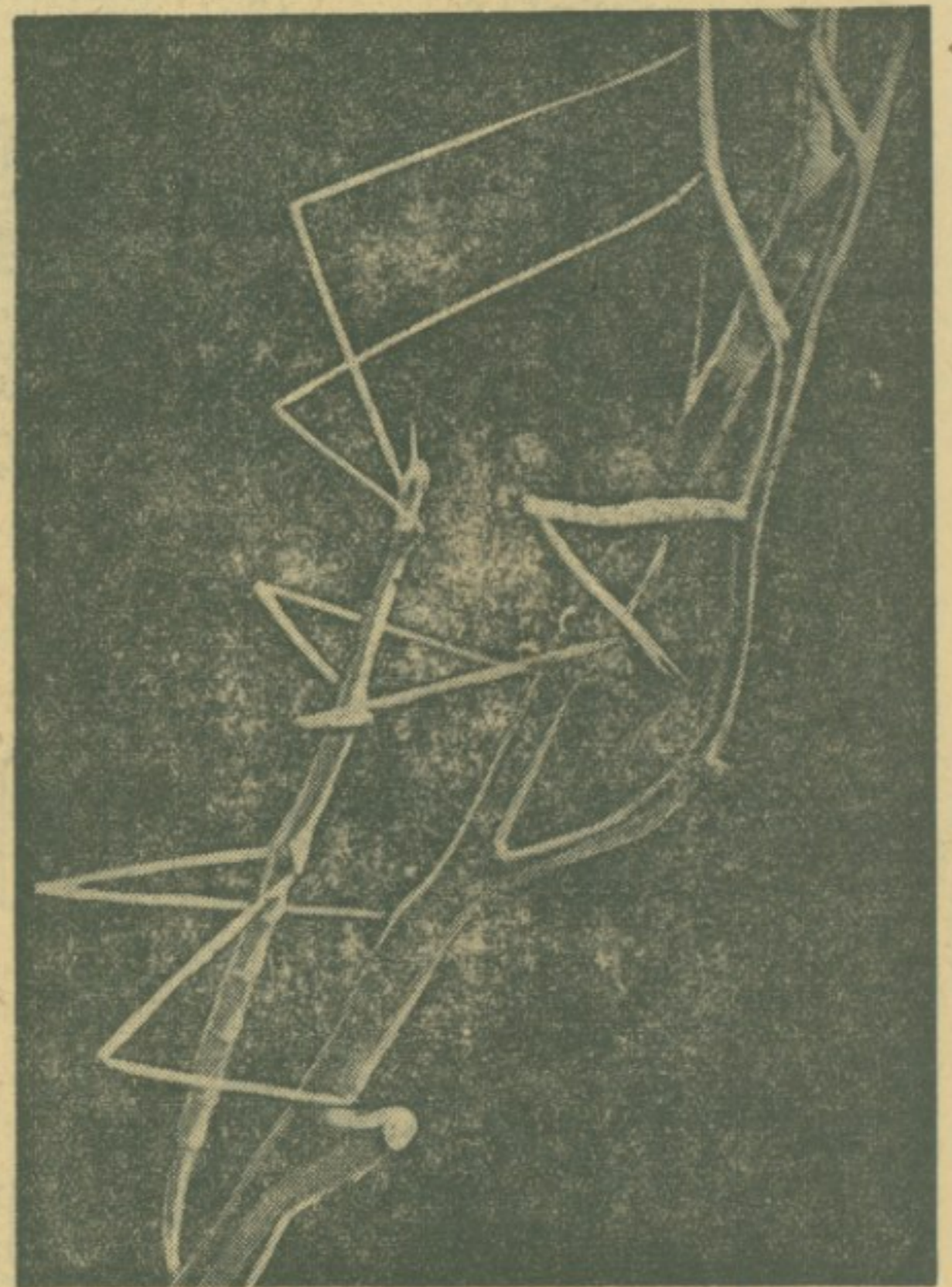
пропелер, одржавајући правац и брзину. Одлучивши да пут наставе нешто ниже, испустили су гас — најалост сувише много, и почели нагло да се спуштају. У паничном страху избацили су из корпе половину баласта, али је балон и даље падао.

Према њима корпе полетали су у море: тешка крма, весла, пропелер, австаре, Бланшаров резервни капут, половина летача, декоративна свила и једно сидро.

Знатно олакшан, балон је почео нагло да се диже. Неискусни људи су прешли у другу крајност. Одједном су се нашли на висини од преко 2.600 метара, и пред једном још већом опасношћу, да се балон у разређеном ваздуху — расприне. Требало је поново испустити гас лабављењем конопца око врата балона. Али опет је сувише гаса испуштено пре него што се конопач чврсто затегао, тако да је и по други пут дошло до наглог пропадања.

Храбри ваздухопловци су решили да се ослободе и остатка драгоценог терета па су побацили у море инструменте, јабуке, бисквите и другу половину летача. А онда су се издигли на пристојну висину изнад Ламанша.

Лет је настављен без неких већих незгода и већ су се чули из даљине бурни поклици добродошлице на француској страни канала. А онда су нашли на последњу препреку. Установили су да се балон налази испод нивоа литица и да им прети опасност од судара и готово неизбежне смрти. Овог пута није имало шта више да се одбаци сем горњих капута и чизама. Остали су само у панталонама и са појасевима за спасавање. Балон се сада полако уздигао изнад стена, заплонио је изнад шуме и спустио се у близини Калеа. Нешто дошито, обучени у позајмљена одећа, Жан Пјер Бланшар и доктор Џефриз тријумфално су ушли на коњима у Кале.

РЕТКА КАМУФЛАЖА

У природи се могу често видети невероватне ствари. Многи инсекти и животиње били би одавно истребљени да их сама природа није камуфлирала. На први поглед нико неће знати где се завршава тело овог пустињског инсекта, званог „шетајућа гранчица“, а где почиње права гранчица.

САМО КАД ЈЕ ФЕСТИВАЛ

Древне „кафиле“ или каравани, готово су ишчезли у Пакистану, али камиле ипак остају саставни део економије и дневног живота. Поред осталог, оне сада вуку теретна

кола, окрећу долапе, врху жито, учествују на фестивалима итд. На слици је богато украшена камила за време једног фестивала у близини Карачија.

Мајмуни треба да науче да говоре

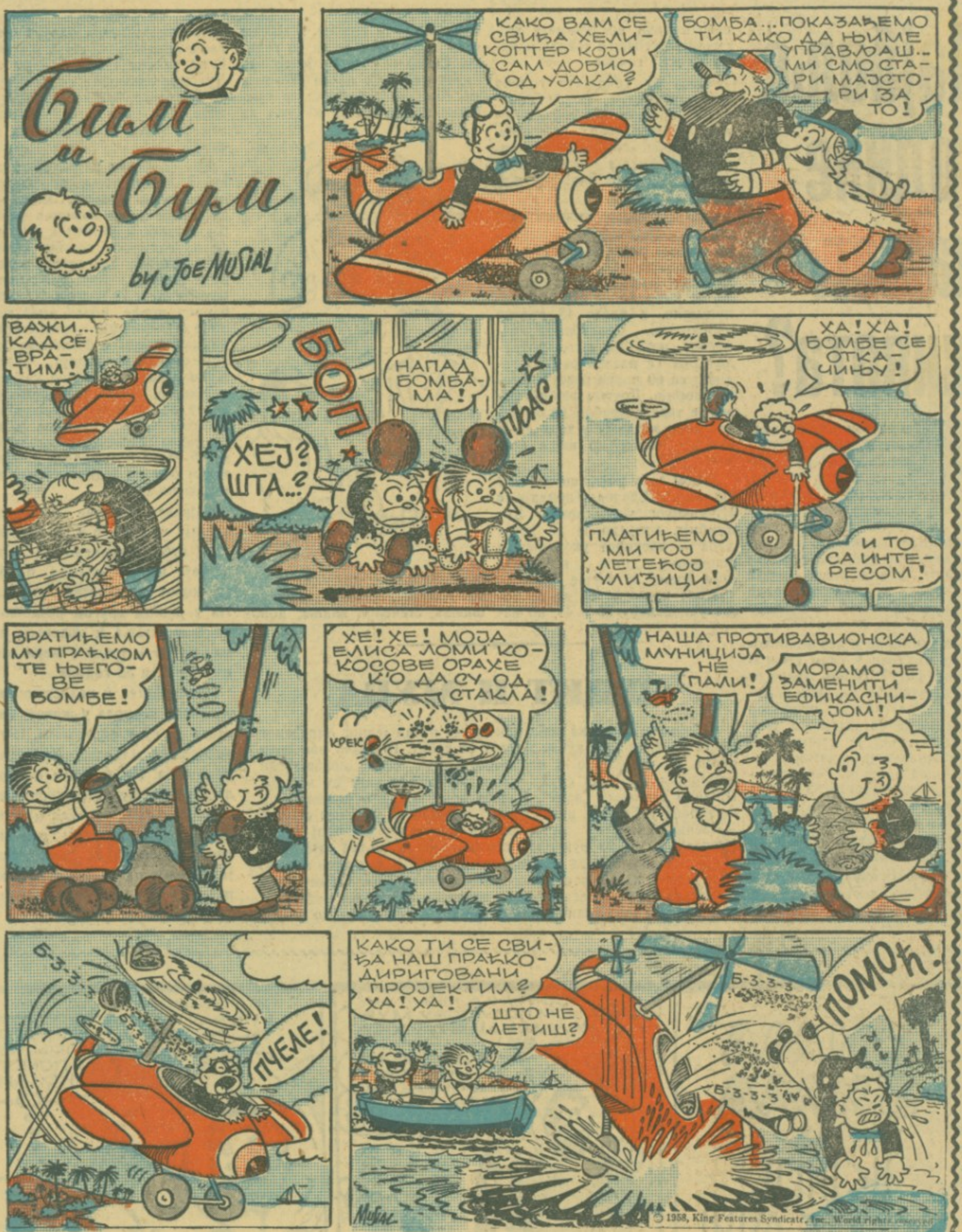
Енглески научник Роналд Фишер, који се посветио истраживањима у области наслеђа, одржао је недавно у Аделаиди, у Аустралији, једно предавање у коме је дао слику будућег света животиња. Мајмуни, мачке и пси ће умети да говоре, Фишер сматра за могућно да у XXI веку мајмуни обављају послове домаће послуге и да ће у фабрикама заузети место индустријских радника. Потребне операције да мозгу и говорним органима, као и упорне вежбе учиниће да ове животиње буду у стању да изговарају чак и једноставније реченице.

КАЗНА: ГУБЉЕЊЕ ОБРАЗА

У Токију се води интересантна борба против возача моторних возила који паркирају кола на недозвољеним местима. Пошто полициске мере нису ефикасне, приступило се другом начину: на свако неспорно паркирано возило залепи се велика црвена цедуља како би се преступник јавно казнио. Кажу да ова мера „губљења образа“ има већег успеха.

ИСКОРИСТИО МОДУ

Један смели римски обућар „лапсирао“ је нови модел обуће, засада само женске, и назвао га „хула-хоп“. Довитљиви обућар искористио је праву епидемију „хула-хопа“ па је направно ципеле чије је потпетице заменио једним малим обручем. И посао иде. Обруч који је обући дао „хула-хоп“ обележје, причвршћен је помоћу металних стубића тако да је између њега и фона уствари празан простор,

ВИЦЕНЦЕ РОВИ: Слабо срце

Како олуја долетела је Марија у лекарску ординацију.

— Докторе! — викнула је у највећем узбуђењу, — замислите шта се десило! Клаудије је наследио двадесет милиона лира! Саветујте ми шта треба да радим! Ви већ знате колико слабо срце има мој вереник. Овако изненадна радосна вест могла би му донети смрт!

Лекар се смејао.

— Пустите ви то само мени, драго дете! — рекао је са изразом пуног самопоуздања. — Ја одлично знам како треба поступати с болесницима од срца... Саопштићу му то на начин који ће га поштедети узрујања!

После неколико минута стајао је Клаудије пред њим.

— Хм, имао бих да вам саопштим једну врло пријатну вест, мој драги! — почео је лекар опрезно. — Морате ми само обећати да ћете остати мирни и да се нећете узбудити.

Клаудије је обећао.

— Но, дакле, имали сте срећу... — продужио је

лекар отежући. — Како да вам кажем, ради се о новцу... хм, штавише, о великом новцу.

Клаудије није ни трепнуо.

мирно Клаудије. — О наследићу?

— Да, али пре него што вам кажем суму, хоћу да вам дам једну инјекцију камфора. Знате како је, си-

— Ради се, тачније речено, о наслеђу — довршио је брзо доктор.

— Тако? — одговорио је гурно је сигурно!

Клаудије је протестовао и доказивао да је убризга-

вање непотребно, пошто он није ни најмање узрујан.

— Но, добро! — решио се лекар да продужи даље.

— Наследили сте пола милиона.

И ово саопштење Клаудије је примио с примерном хладнокрвношћу.

Лекар, охрабрен оваквим држањем, наставио је:

— Сума је још далеко већа. Ипак, пре него што продужим даље да говорим, безусловно морам да вам прегледам срце.

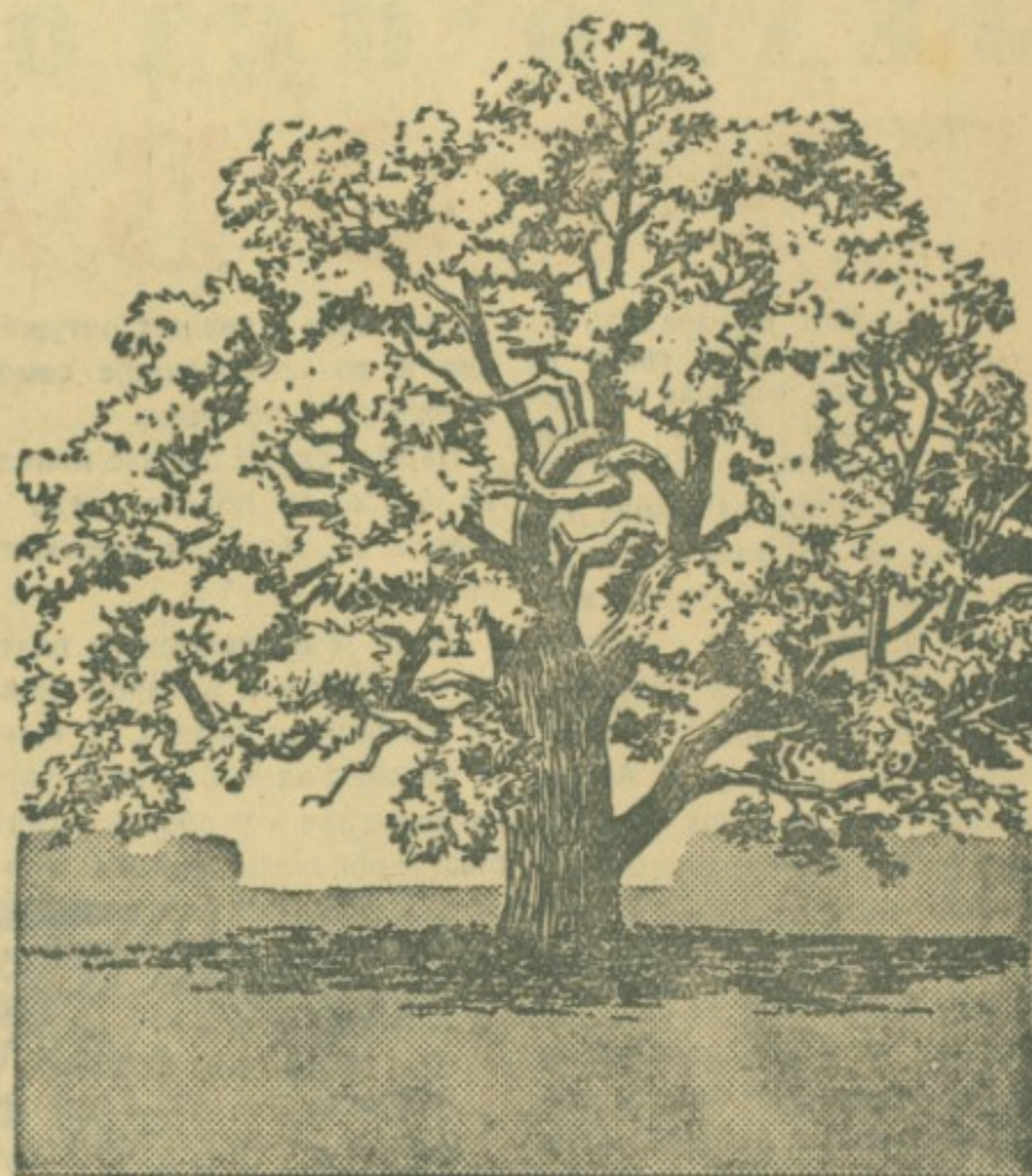
То је и учинио.

— Све је у најбољем реду! Но дакле, сада ћете ипак, сазнати праву истину. Наследили сте двадесет милиона. Чујете ли? Двадесет милиона?

Клаудије се гласно насмејао.

— Опипајте моје срце молим вас докторе, да видите како мирно ради! — викнуо је весело. — Заиста, нисам баш ни најмање узрујан... Али да вам докажем колико сам вам упркос свему захвалан за толико ваше старање, поклањам вам један милион. Шта, не верујете? Дајем вам то одмах написмено! Као што рекох, поклањам вам један милион.

Када је лекар то чуо, пребледео је изненада као крпа, заколутао очима и као врећа се срушио на земљу. Његово срце то није могло да издржи...

УВЕК РАСТЕ

Према тврђењу стручњака дрвеће не престаје да расте све док живи, управо док се не осуши. Неки ботаничари верују да дрвеће престаје да „живи“ једино услед неке болести или повреде.

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ДОБРОВОЉНОГ ЗАТВОРА ЗБОГ СИТНИЦЕ

Пуних двадесет година крио се од читавог света Џејмс Уолш из Белихена, у Ирској, и крио би се ко знао још колико дуго да га недавно неки његов сусед није приметно и препознао за време једне ноћне шетње. Општинске власти су „васкрслог“ Уолша већ пре десет година прогласиле за „несталог, највероватније преминулог“.

Уолш се крио толике године јер се бојао да ће због једног престаја бити кажњен затвором. Међутим, шеф месне полиције уверио га је да је његова кривица у међувремену застарела.

Какав је то тежак злочин починио Џејмс Уолш кад се због њега двадесет година скривао од правде?

Плашљивог Ирца записао је негде почетком 1939 године један полицајац због тога што на свом бикиклу једне ноћи није имао прописну светиљку.

„Хиљаду“ боја

Снег није увек бео. Још од давнина се памте снежне пахулице других боја: црвене, наранџасте, црне, зелене и других. Ове „обојене“ вејавице су настале услед прашице у којој има мноштво сићушних биљака, бактерија или алга. Црна боја снега који је 1924 године пао у Вирџинији приписује се честицама угља из околних фабричких димњака.

Најбоље године нашег живота?

Психолози разних америчких универзитета начинили су на основу масовних тестова, испитивања и статистичких података један занимљив „календар“ људских способности и склоности. Кад човек најлакше учи, кад најбоље зарађује, кад највише ради? Испитиване су стотине хиљада људи — тај посао је обавила читава армија психолога.

Кад уметници и научници достижу врхунац у свом стваралачком раду? Пуних двадесет година занимао се овим питањем Харвеј Леман, професор психологије на Охајском универзитету. Он је утврдио да код проналазача и математичара период најплоднијег стваралаштва лежи између 33 и 44, а код лекара и психолога између 36 и 39 година. Песници пишу своја најбоља дела између 26 и 30, романописци између 40 и 44 године. Већина музичара и композитора достиже највећи домет с 35 година, путници

истраживачи предузимају најсмедлија путовања такође између 30 и 35 године.

Мада су тридесете године најстваралачкије, новац почиње да притиче тек кад их човек остави далеко иза себе. Статистичка анализа свих занимања у Америци показала је да тамо највише зарађују људи са 55 година.

Физичка снага достиже свој пуни процват много раније. Са 25 година мишићи и чула су најснажнији. Њихова издржљивост почиње затим полако да се смањује, у почетку неприметно, а после 45 године неповратно. Способност рефлекса показује исту кривуљу. Врх се налази око 25 година; са 60 човек реагује уполо спорије. Другим речима могу је тада потребно да би издвојио неку заповест и телу да је изврши, двоструко више времена.

У ком добу најлакше учимо? Професор Едвард Торндајк с Њујоршког универзитета Колумбија, утврдио је да дечје доба — насупрот укорененом мишљењу није најпогодније време за учење. Хиљаде тестова показале су да се боље учи између 20 и 45, но из-

међу 10 и 15 година. Најбрже и најлакше учи се са 25 година. Са 65 година за један час научи се мање но са 25 година. Док се способност за при-

смањује после двадесет и пет година, способност коришћења стеченог знања, доно-

шења самосталних одлука, стварања личног мишљења и извођење разних теорија — расте. Духовне способности развијају се стално, без обзира на године, али само у случајевима кад се мозак „не пусти на отау“.

Кад је човек најраздражљивији? Испитивања професора психологије Кесона показују да млади људи најмање нагнућу љутњи и зловољи, али да се из године у годину човек због ситница све лакше узбуђује. Најосетљивије доба јесте између 40 и 50 година. Кад тај период прође, човек опет постаје сталоженији и хладнокрвнији. Међутим, с физичким болом случај је обрнут. Млади људи осећају већи бол кад се, на пример, ударе чекићем по прсту од старијих. Психијатар Вилијам Чепмен утврдио је да је један двадесетогодишњак за 25 отсто осетљивији на физички бол од једног четрдесетогодишњака.

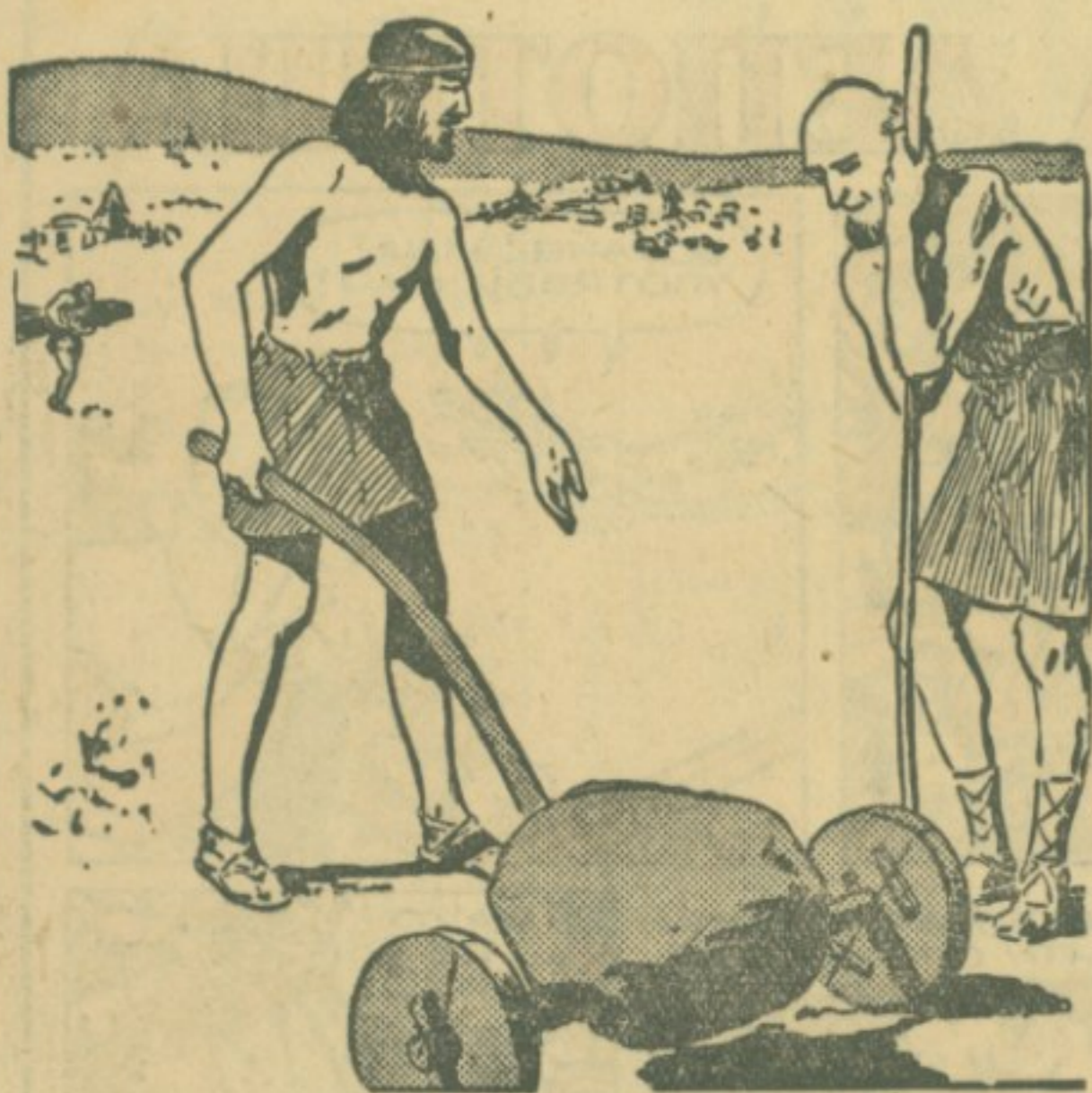
Највеће промене личности настају између 25 и 35 година. „Ја“ губи постепено од свог значаја на рачун рада, борбе за живот и животног позива. Ни у једном другом раздобљу укус, схватања и интереси не мењају се у толикој мери као између 25 и 35 година.

Преимућства и недостаци различитих периода у животу изгледа да су у равнотежи. Негде претеже младост, негде старост. Испитивања психолога изнела су на светлост дана занимљиве, понекад и неочекиване појединости, али ипак нису могла да даду један јединствен одговор на велико питање: које су најбоље године нашег живота?

ЗЕНИТ И МУВА

Највиша тачка на небеском своду изнад једног одређеног места на земљиној кугли назива се зенит. Порекло ове речи веома је занимљиво и необично. Наниме, стари арабски астрономи називали су ту тачку „земт“, од чега су касније Шпаници начинили „зент“. Кад је прва књига о астрономији штампана у Европи, назив „земт“ појавио се у новом облику — зенит. „Заслугу“ за то многи приписују обичној муви. Изгледа да се по рукопису према коме је књига штампана прештала једна мува и оставила свој траг изнад речи „земт“, и то тачно изнад последњег потеза слова „т“. Слагач који је слагао текст, уместо „земт“ прочитао је „зент“ и тако је тај, уствари погрешан назив, остао у употреби све до данас.

КАМЕН ТЕМЕЉАЦ

Неки стручњаци мисле да је чак пре 5.500 година један земљорадник проналазачка духа, који је живео на обали Персиског Залива, дошао на помисао да причврсти два дрвена колута са сваке стране једне облике и на тај начин створио прво „возило“ на точковима. Од тог једноставног прарачета родио се точак, који претставља камен темељац модерне цивилизације и служи као неопходни део у многим машинама и справама.

Кућа — град

Ако „Ханибал“, како су двојица немачких архитеката Ото Јегер и Вернер Милер назвали свој пројекат за највећу грађевину Европе, буде усвојен, у Штутгарту би „под једним кровом“ становало 4.000—4.500 људи. Зграда треба да буде дуга 630, а висока 50 метара, па је стога оправдано и име „колосеум данашњице“, како га је унапред крстиво један штутгартски градски већник. У њој би ходници уствари биле улице са трговинама и биоскопима. Ту би се налазила и банка и пошта, можда и школе и још неке друге јавне установе. Предвиђене су и просторије за општински одбор који би имао да се брине о овом „диму“. Станови ће се продавати и већ се јавило 1.200 интересената, који су штедели за макар и овакав „кров над главом“ пошто нису могли да добију земљиште. Ако прилике дозволе, грађење би отпочело у пролеће 1960, а последњи становни — како архитекти предвиђају — били би усељивци већ 1962 године.

Човек и машина

Помоћу спектроскопа може се разликовати више од милион боја, тонова и сенки. Просечан човек са нормалним видом може да разликује 150 боја, док извекбано око стручњака чак и нешто више од 100.000. Међутим, у већини великих енглеских речника има свега око 3.500 појмова за боје, тонове и сенке.

7 одине 1943, рано у пролеће, тек су опупели врбасти поред Дунава, а на шибљу се појавио први зелени листић. Кад одмакне пролеће и зажари оно прво београдско лето, тада ће овде бити непроходни шибљак.

Дуж обала Дунава и с једне и с друге стране патролирају припадници немачке „фелд-жандармерије“, они што око врата носе посребрени колут. А туда се прошуњају с времена време као пси, и асести гестапов. На реци нема никаквих бродова. Само рибари у својим чуновима, стрљиво чекају улов од кога ће један део дати Немцима, а остатак продати.

Доле у врбаку, поред Небојшине куле, стоје стално везана два чамца. Чак је и шатор разапет на њима, али ипак се не би могло рећи да имају у себи и мотор. Један се од њих зове „Петерс“, а други „Шилџа“. Немци их понекад загледају, седају у њих, понекипут се мало провозају Дунавом.

У то ратно време врло се ретко могло десити да неки „моторни“ чамцац запараталасе Дунава. И за Немце је то била сувише угодна вођња. Лепи, плави Дунав, и тих као у Штраусовом валцеру, изгледао је безбедан и спокојан. Зато су два стара чуна, с причаке-ним мотором, два рибарска чамца, намењена београдским дунавским аласима, употребљавана само у случају ако треба хитно да се притегне мрежа бачена посред велике реке.

На старом Зереку, у улици Цара Уроша, близу Солунске — те године се налазила и рања неког винарског трговца Боже. Па се и говорило, кад се тамо пође „идем код Боже“.

Међутим, у ту радњу долазили су понекад и неки људи које није привлачила Божиња трговина. Попио би, додуше, и неко од њих чашичу вина, али већина их је само седела око бурњића. Нешто су причали и као неког очекивали. А кад би тај дошао, настајала би извесна живост, и тек тада би се поручивао литрењак. Сваки је поред себе имао и по неки замотуљак, на изглед ништаван, да нико не би ни помислио да се у њему било шта важно скрива.

Ове вечери човек се појавио тачно у одређено време.

Неки су га добро познавали, а неки уопште не. Али сви су

ОДЛАЗАК...

знали да је то „тај“ и да је сада њихова судбина у његовим рукама. Човек је после као случајно изишао из винарског трговца Боже, а за њим, по један или у групи и сви остали. Пратили су га, крадомнице, све до дунавске обале, где су у врбаку стајали „Петерс“ и „Шилџа“. Кад год је човек доводио групу на Дунав, на њему је било много рибарских чамца, који су се врло живо кретали горедоле, бацили вршике и мреже. Као по правилу знало се да је обала тада слободна и да су је Немци напустили, односно да извесно време неће ту доћи.

Кад су се сви укрцали у „Петерса“ и „Шилџу“ и добили рибарски алат, чамци су запловили према средини Дунава. Умешали су се међу аласке чунове и једно време били потпуно приметни. Али „Петерс“ и „Шилџа“ одједном су се одвојили од аласке флотиле — и сјурили у најскривенији врбак на другој страни Дунава.

Са београдске обале немачка патрола је могла да примети опет и „Петерса“ и „Шилџу“,

јер су се они брзо вратили на сред Дунава где су њихови вешти аласи извлачили мрежу у којој су се копцали сребрна сти шарани. Чак је човек подигао за реп највећег и замахао њиме према Немцима на обали. Они су одмахивали радујући се лепој вечери. А та се вечера итекако исплатила, јер је „алас“ те вечери превезао више од четрдесет Београђана — у партизане.

То је био један од тајних путева којим су људи из овог блокираног града одлазили у Народноослободилачку војску.

Прихватилишта су била код Белегиша, Бановаца и Сурдука, на војвођанској страни. Из Белегиша, кад се ту прикупи група људи, дошао би пратећи одред и одводио их у Босну. Требао је често ноћу пешачити на десетке километара да би се дошло до прихватилишта, а одатле даље кроз нове опасности, све до партизанског одреда коме је било потребно појачање.

Било је дана када је „човек“ (нека буде тако назван, јер су

га и други тако звали) — успео да превезе преко Дунава до 80 људи и преда их поузданим друговима који су их даље упућивали.

Гестаповска блокада Београда уствари никад није ни постојала, јер су је родољуби вешто и смишљено разбијали на све стране. „Петерсом“ је у почетку 1943 пребачена у Белегиш и једна штампарска „типна“ машина, са огромном количином слова. На тој машини штампан је лист „Слободна Војводина“, који је излазио за време најжешћег немачког терора. На њој је штампан и лист „Истина“ и многи други материјали. Данас се та машина, за којом су Немци толико трагали, налази у Музеју у Новом Саду.

Из Београда је тако у Белегиш пренето — само у року од годину дана, више од 150 радиоапарата. Али је најважније да су људи пребацивани стално у ово прихватилиште и одатле распоређивани на све стране где је требало појачати одреде наше ослободилачке војске.

„Човече не љути се“

Због тога што му његова три немирна дечака нису ни за тренутак давали мира, минхенски електричар Јозеф Фридрих Шмит нацртао је на поклопцу једне старе кутије за шешире мале кружиће. Четири пута по четири кружића као „старт“, четири пута по четири кружића као циљ. Затим је „старт“ и циљ повезао низом нових малих кругова, начинио шеснаест дрвених фигура и једну коцкицу и заиграо са својим синовима нову „игру на кутији за шешире“.

Дечаки, њихова мајка, читава породица били су одушевљени новом игром. Тако се

КАКО СУ ПОСТАЛЕ ИГРЕ

пре пола века родила игра „Човече, не љути се“. Упркос том имену и данас се често нађе по неки играч који се играјући „Човече, не љути се“ толико наљути да зграби табла и фигуре и баца их у ватру. То су, како каже удовица преминулог проналазача, највернији љубитељи игре, јер они, чим се „охладе“ купују нову кутију „Човече, не љути се“.

Доmine

Због тога што ништа није могао да нађе чиме би испунио слободно време које му

је остајало између обавезних дневних молитава, бивши витез-пљачкаш Алуин Зигеберт, који је тек био ступио у бегдински манастир Монте Касино, измислио је једну игру с плочицама. Ова игра се није сукобљавала с правилима и обичајима манастира, јер је после сваке одигране партије победилац имао да каже речи које су калуђери Монте Касина изговарали као вечерњу молитву: „Dixit Dominus, Domino meo“. Иначе се читава игра играла ћутећи. Због тога је старешина манастира дозволио потчињеним калуђерима да сваког дана могу извесно време да се ве-

жбају у слагању плочица. Током времена, прешло је у обичај да победилац после добијене игре изговори само једну реч: „Domino“. Тако је, пре хиљаду година, угледала свет игра — доmine.

Кликери

Због тога што су на обалама река могла да нађу пуно округлих каменчића, а ничег другог нису имала за игру, задовољавала су се деца праисториског времена тиме да котрљају те каменчиће по песку. Нарочита радост била је кад би једно дете својим каменчићем погодило каменчић свог друга. Тако се пре много хиљада година родила најстарија игра света — кликери.

НАСТАВИЋЕ СЕ

„Жила куцавица“

Високо у јужноамеричким планинама где је ваздух разређен живи један сродник камиле. Ниједна товарна животиња не би могла ту да опстане, али ова олакшава тамошњем становништву тешки живот.

Ова рутава животиња протог изгледа, зове се лама. Још од памтивека она је чувана да би постала жила куцавица

економије Инка Индијанаца.

Лама је потомак дивље гванаке. Разликује се од својих сродника-камиле, по томе што нема грбу, али је и слична њима по рђавим навикама — она ће се бранити од увреда омаловажавања и прекомерног рада пљујући неким одвратним секретом предмете и љу-

де који јој се не свиђају. Понекад прибегава и другим средствима одбране: уместо муниције користи шљунак.

Лама је била роб Индијанаца Перуа и Боливије још када су Шпанци дошли на Анде. Али и њихов помагач, Индијанци нису знали ни да пишу, точак је за њих био непознат предмет, а нису имали ни новца. Међутим, лама им је по извијуганим путевима стеновитих и веома окомитих планина превлачила сву потребну робу. Чак је преносила и разне поручке у удаљена места — у њеној вуни на леђима везивани су загонетни чворови. На сличан начин шаљу вести пустињски Индијанци у југозападном делу Сједињених Америчких Држава, а и Тибетанци пишу помоћу чворова на ру ну јака.

Не само што обавља највећи део посла, већ је лама и веома корисна домаћа животиња. Снабдева људе вуном за одевање, месом и млеком.

Постоји још један потомак гванаке — алпака — животиња слична ламе, али највунастија и најлаквивија животиња на свету. Ламе и њихови сродници разних су боја и облика.

Зоолошки врт у Вашингтону има једно дивно стадо лама, са младунчетом од око годину дана, које ради разоноде по цео дан јури за голубовима, јер још није „схватило“ да потомак камиле никад неће уловити птицу.

ПОСЛЕ 19 ГОДИНА...

Мада француска глумица Доротеја која се истакла прошле године филмом „Опера муф“, награђена првом наградом на Међународном филмском фестивалу у Брислу, била је 19 година глувонема! Још у трећој години она је после предеканих богиња изгубила слух. Једна надрилекарка, покушавајући да је излечи врелом водом помешаном са неким хемикалијом, проузроковала је уништење средњег ува. Отада је Доротеја остала 19 година у тишини и заборавила и оно мало речи које је као дете знала. Сањала је само о томе да постане филмска глумица. Али, мада је имала глумачког дара ниједан режисер није хтео пристати да место ње говори двојница.

Доротеја се онда определила за балет и брзо је постала одлична играчица. У слободним часовима је чувала децу својих пријатеља. Почетком 1951 године уписала се на драмски курс Француског народног позоришта у Паризу, и мада потпуно глува, привукла је брзо пажњу стручњака. Лекарима су покушали да лече девојку, али је све било узалуд. Један истакнути пар-

чула је. Извршена је само операција десног уха али и то је било довољно. Почела је ревностно да посећује курсеве за рехабилитацију и већ после неколико месеци научила да говори беспрекорно.

КАДА БИ...

Када би се атомска енергија користила у мирнодопске сврхе могла би да спасе човечанство од глади. У многим грама наука она ће бити корисна и помогла би научницима да повећају производњу у пољопривреди и индустрији да униште штетне инсекте и болести и чак развију нове биљке које ће доносити веће приносе.

У КРВИ ИМ...

Ајнер Улрих, стар 63 године, претстављао је 28 пута Данску на међународним тениским такмичењима за Девисов пехар. Његов 30-огодишњи син Тарб досад је већ трипут освојио домаће првенство, а други син, 23-огодишњи Јерген недавно је први пут постао тениски шампион Данске.

ЗРНО ПО ЗРНО...

У Салему, у држави Масачусетс, десно се ових дана интересантан догађај. Судским решењем је наређено да се расправи заоставштина која је 1831 године депонована. Тада је она износила 174 долара. Сада, са интересом, нарасла је на 9.000 долара.

ТЕЖА НЕГО ПРЕ 50 ГОДИНА

Према последњим статистичким подацима данашња деца су тежа од својих вршњака пре 20 година. Дете од 7 година теже је сада за један килограм, док дете од 14 година има читавих 6 килограма више.

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

Необичан прелаз преко реке

Ело Самоне у Италији налази се у близини Модене на реци Панаро, која је нарочито амини широка и врло опасна. Мост преко ње везивао је Самону са другом обалом на којој се налази школа. Једног дана пре двадесет година река је наводила и однела мост и отада деца иду у школу ваздушним путем — висећи три метра изнад брзе и дубоке реке — о гвозденом точку. Два пута дневно ово седморо деце, колико их сада учи школу, прелази реку са торбицама на леђима. И њихови родитељи су већином и сами овако „мишли“ у школу, али се досад нико ме ништа није десило.

Последњих сто корака од обале до школе праћени су уздахом олакшања: „Још једном смо добро прошли!“

НА УЖЕТУ, МАЛО ДЕЂЕЉЕМ ОД ПЕРСТА, ВИСЕ СВАКОГ ДАНА ЖИВОТИ ОБИХ СЕПМ МАЛИХ БАКА.

ВРИЖНА МАЈКА КОНТРОЛИШЕ ДА ЛИ СУ ТОЧАК И КОНОПАЦ ДОБРО НАМЕШТЕНИ.

ДЕЦА ПРЕЛАЗЕ РЕКУ ДВА ПУТА СВАКОГ ДАНА — ИЛИ 240 ПУТА ГОДИШЊЕ. ПОНЕКАД, КАД РЕКА НАПОЊЕ И КАД ЈЕ ОПАСНОСТ ВЕЋА, МАЈКЕ ЈИДУ ЗАЈЕДНО СА ДЕЦОМ ДА БИ БИЛЕ СИГУРНИЈЕ.

Најбогатија птица на свету

Герти је најобичнији галеб. Ипак, она задаје члановима друштва за заштиту животиња у Саутемпону, у Енглеској, прилично главобоље. Јер, Герти је најбогатија птица на свету. Када су је ухватили на једној њеној ноzi откривен је прстен с два лепа аметиста од по девет карата. Друга два драга камена, која су се, судећи по празним лежиштима, налазила у прстену, птица је вероватно изгубила за време лета.

Ко је „поклоњив“ Герти тај прстен? Иако су вести о птици-богатици више пута објављене у дневним листовима, сопственик прстена није се све до данас јавио.

Висока 23 метра

На Ускршњем Острву, у Јужном Пацифику, налазе се камене статуе које већ вековима збуњују археологе и научнике целог света.

Острво је открио холандски адмирал Рогевин на Ускрс 1722 године, па је по томе оно и добило име. Доцније су

га посетиле многе научне експедиције, и за све су те чудне статуе представљале једну од највећих тајни.

Статуа на овој слици висока 23 метра и тешка много тона само је једна од многобројних на Ускршњем Острву.

Да се поздраве

Јелоустонски национални парк у Сједињеним Америчким Државама је станица туриста из земље и иностранства. Дивље животиње су већ толико припитомљене да их људи хране на отвореном пољу. Међутим, многим се то осветило јер су били смелији него што је требало. Пре-

ма подацима управе парка сваке године дивље животиње ране бар стотину посетилаца, од којих су неки и умрли.

На овој слици два медведа поздрављају туристкињу која за сваки случај не излази из својих кола. Приправна је да сваког момента под пуном га-сом побегне од опасности.

ПОСЛЕ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Годиш XIX - Број 391
Субота, 18 април 1959

тврђено је да је за име „Политикин забавник“ гласала готово петина (18 одсто) свих учесника у конкурсу. Жири се одлучио за ово име и поделио награде жребом неким учесницима који су дали исти предлог, тј. „Политикин забавник“. Прву награду у износу од 5.000 динара добила је Антонија Савић, ученица из Новог Сада, другу од 2.000 динара Драга Игњатовић, учитељица из Стапара и трећу од 1.000 динара Драгослава Радовановић, ученица из Ниша. После су подељене остале награде у мањим износима — у свему 35.000 динара.

„Политикин забавник“ излазио је пре рата два пута недељно на 12 страна: уторком и петком. Просечни тираж по броју пред рат износио је 41.000 бројева.

Поново... задатак... теме...

После рата „Политикин забавник“ почео је поново да излази. Први број пуштен је у продају 5 јануара 1952 године. У почетку је излазио на 8 страна, а од 30 новембра 1957 године на 12 страна. Од првог броја имао је тираж око 100.000, који се после нешто тако да је у 1958 години имао просек 117.000, а за последња три месеца ове године 138.000.

Да не би долазило до понављања рубрика и да бисмо знали када је напис објављен, направили смо картотеку и извршили груписање рубрика по темама. Уписане су само крупније пошто нам та картотека служи једино за интерне потребе.

Овде ћемо навести како изгледа та подела рубрика и колико је тема, углавном, у свакој обухваћено:

Националне рубрике:	453
Наука и техника:	766
Занимљивости:	718
Зоологија:	502
Личности:	329
Далеке земље и народи:	315
Ботаника:	170
Стари век:	84
Приче и легенде:	73
Уметност:	81
Астрономија:	73
Ратови:	87
Атомистика:	34
Авијација:	24
Спорт:	26
Прегледи:	7

Ово је само сумаран преглед, јер се у сваком броју, од првог до данашњег, 383, објави просечно по 40, што малих што великих рубрика. Ако 383 помножимо са 40, онда излази да смо досад, за седм последњих година, објавили 15.320 рубрика разних величина.

У сваки број уђе просечно око 40 на писањој машини откуцаних страница (шлајфини), што опет износи 15.320. Ако бисмо то претворили у књиге, узевши да свака има 160 штампаних страна или 10 такзованих автоских табака, изишло би да материјал који је објављен у „Политикином забавнику“ у 383 броја може да испуни 102 књиге.

На први поглед може се учинити да постоји несоразмера у броју тема, али није тако. Истина, рубрика „Наука и техника“ најбоље је заступљена. Међутим, она обухвата и све ситне рубрике из специјалних наука а и велике као што су написи: Ганонско Море, Неволје славних проналазача, Развитак брода од балвана до модерних прекокеанских линија, и слично.

Исто тако изгледа да је атомистика слабо заступљена. Међутим, о атомима су објављени романсирани чланци у наставцима и цео један списи у 15 наставака у коме се у речи и слици даје историја атома од Демокрита до са-

временог доба. Кад бисмо објавили све веће чланке о атомима као и ситне вести, онда би се то сабрао у неколико књига.

У националним рубрикама обрадили смо поред новијих догађаја и велики број напика о нашој култури, о истакнутим појединцима који су заступали извесна начела, о животу радника и сељака кроз векове, о историји појединих градова, о лепотама земље итд. Добар део националних рубрика ушао је у рубрику личности, занимљивости или неку другу због ородности тематике.

Теме из рубрике „Уметност“ налазе се махом у рубрици „Личности“ као истакнути музичари, песници и друге знамените личности на уметничком пољу. Исти је случај и са ситним веситма из те рубрике.

У такзовану рубрику „занимљивости“ ушле су и вести из свих научних грана, као: Откривање пута у Индију. Када су основане прве новинске агенције, Цене књига у старо време, Жртве грипа, Први походи у поларне крајеве, итд.

Из овог прегледа јасно се може видети наш главни циљ: популарна наука изнета што приступачније и забавније, али не у смислу вулгаризације. Написе из области науке и технике пишу или прегледају и одобравају стручњаци (атомистика, медицина и друго). Истина, и нама се поткраду прешке, али се старамо да их је што мање или их напредно исправљамо. Материјалом који објављујемо у нашем листу желимо да употпуњавамо опште образовање свих наших читалаца који стално теже да што више сазнају и науче. Хтели бисмо да наш лист буде нека врста опште народне читанке кроз коју се читаоци могу упознати не само са тековинама савремене науке, него и са оним што се догодило у прошлости, а што је добро, лепо и корисно.

750 тона пеницилина годишње

Према једном извештају Светске здравствене организације, годишња производња пеницилина попела се на 750.000 литара, што је један од доказа да ни лекари ни болесници не воде довољно рачуна о препорукама по којима се овај антибиотик користи само у неопходним случајевима. Према истом извештају, продајна вредност пеницилина и осталих антибиотика „који се употребљавају у много мањој мери“ износи 50% од продајне вредности свих лекова у току године дана. Веома велика тражња пеницилина последња је очигледних успеха постигнутих овим леком, јер су, захваљујући њему, многе болести излечене. Нажалост, постоје алергичне особе чији организам не подноси овај лек. Према статистици данских лекара, на десет хиљада инјекција догађају се три смртна случаја. У САД, где се пеницилин много узима, било је за све време откако се употребљава око 10.000 смртних случајева.

Хладњак за украс

На једној изложби кућног намештаја у Паризу био је изложен и један необичан хладњак. На његовим вратима са спољне стране зналачки је био нацртан старински орман за

књиге. Сви су се питали чему то. Одговор је био: када у кућин нема места, он се може ставити у собу где поред своје сврхе служи и као украс.

Честит не отступа

Насрадин, легендарни шалвиција, рекао је једног дана својим пријатељима да му је 50 година. Када су га они после неколико година поново упитали колико му је година, Насрадин је опет одговорио: педесет.

— Али, толико си нам рекао и пре пет година, — протестовали су они.

— Наравно, — одговорио је Насрадин, — честит човек никад не отступа од оног што је једном рекао.

Необично занимање

Онај ко купи ципела код лондонског обућара Жоржа Алберта Броквека, неће имати

рачуна да их носи у свакој прилици. Пар његових ципела стаје 50 долара зато што обућар њихове украшава дивним сликама.

ОД МАГЕЛАНА

Први путници око света напустили су Шпанију 1519 године. Пловидба је трајала три године. Вратили су се без вође, и остали чланови експедиције су се искрцали у домаћој луци. Од пет бродова остао је само један.

Отда па до данас људи су обилазили земљину лопту, у почетку ради пустиловина и профита, а доцније из чистог задовољства. Идеја да се обиђе свет за три месеца била је фантастична у оно време када је Жин Верн 1873 године објавио своју књигу „Пут око Земље за осамдесет дана“.

Пред крај века, почела су путовања по Медитерану, али, за туристе тек 1912 године, када је брод „Кливленд“ кренуо из Њујорка за Сан Франциско преко Суецког Канала, и вратио се у Европу. Путовање је трајало 110 дана, а стајало је ондашњих 650 долара.

После Другог светског рата авионаутика је тек почела да показује своје стварне могућности. Први напори, пре четрнаест година, дали су ипак напуну успех. Следеће, 1946 године, за један ваздушни пут око света требало је више од шест дана и 14 спушта-

ња, од којих је прво било на Бермудима. Само годину дана доцније, установљена је стална ваздушна линија око света. Први авион полетео је из Њујорка линијом Гендер—Шанон—Лондон—Истамбул—Карачи—Калкута—Бангкок—Манила—Гуам—Вејк—Мидвеј—Хонолу-

лу—Сан Франциско. Авион је кренуо у петак увече а вратио се уторак поподне. Путовање је стајало 1.570 долара. Следећих година, у оквиру такмичења за прстијак на свим пољима науке, појавиле су се

нове могућности за путнике, спремне на авантура и са доста готовине у џепу: млазни авиони, звани Цет-Путници су се укрцали у Њујорку и летели до Париза, а одатле пре-пољима науке, појавиле су се

Делхија. Када су се припремали да наставе пут индиском и јпанском линијом до Југо-источне Азије, Британци су објавили да ће полетети њихов први чисто млазни авион од Лондона до Токија, а млазни авион с пропелерима, из Токија преко Пацифика и Сједињених Америчких Држава до Њујорка, па затим до Лондона. И авиони Аустралије с чисто млазним авионима, обišли су земљу за око 70 часова.

Иако су млазни авиони често величани у штампи, они нису потпуно победили — нису постали једино средство за превоз путника око света. Ове године поново бродови плове око земље, а за 1960 годину најављене су и друге пловидбе. Пристајаће се у више светских лука и остати на морима осамдесет или више дана.

За оне који на путу не могу да остану толико, млазни авиони отварају нове могућности. На помоћу је и лет око света без спуштања. После овога остаје још стратосфера и васиона. Ако се ствари буду развијале овим темпом, може доћи дан да путници, и то не из шале, кажу: „Прошле године смо летели око света, идуће ћемо на неко друго место!“

МЕЂУ АЈКУЛАМА

Зашто ајкула напада бродоломнике и купаће у топлим водама и зашто не дира искусне спортске гњурце као што је Ханс Хас? Прокљувати тајну овог парадоксалног понашања био је један од мојих задатака који сам као сарадник Макс-Планковог института имао да обавим на експедиционом путовању по водама око Малдивских Острва, у Индијском Океану.

Већина врста ајкула никад не спава: из дана у дан, из ноћи у ноћ оне морају да пливају по океану, јер немају пловног мехура и кад не би без прекида покретале своја репа пераја, беспомоћно би потонуле у вечну таму океанских дубина. Страхovit апетит гони их усто на сталну активност. Муњевином брзином појављује се ајкула из велике дубине и пролеће уз сам подводни гребен. Њено тело, округласто и витко као торпедо, постиже притом брзину од 80 до 90 километара на час.

Јата коралних риба која пливају уз подводни гребен примете је сувише касно, тек онда кад им је отступница потпуно пресечена!

Ако у води влада какав било необичајен немир, ако се каква болесна или озлеђена риба праћена или човек који је пао у воду очајнички удара рукама и ногама, ајкула ће то осетити чак и на веома великој удаљености. Ти покрети толико је раздражују да она тренутно нема другог циља до да се по сваку цену дочепа тог бића.

Амерички истраживач Биб извео је недавно један занимљив опит. С палубе брода баacio је удицу и уловио једног делфина. Чим је уловљени делфин почео да се дивље бори не би ли се ослободио, из разних правца на њега се устремило неколико ајкула. Али пре но што је иједна успела да га зграби, Биб је опусто најлонски конач удице, тако да се делфин умирио. И онда се до-

годило чудо: ајкуле су се зауставиле, збуњено се стале вртети и — нестале. Делфина нису ни додирнуле.

Ханс Хас и ја намеравали смо да примамимо знатан број ајкула, да их редовно хранимо и навикнемо их на наше присуство и да из близине проучавамо њихово „понашање“. Једног јасног сунчаног дана за-

ронили смо крај једног гребена атола Расду. Ханс Хас се сместио у једној коралној подводној стени с фотографском камером у руци, а ја сам харпуном уловио једну велику рибу-лист. Док сам се трудио да сасвим усмртим рибу која се још праћаката, појавиле су се, привучене крвљу, две ајкуле и два пута су покушале да ми

се приближе, и то с горње стране. Једва сам имао време да их одбијем нарочитим кољем за одбрану: брзином муње „проишале“ су ми на неколико сантиметара изнад главе.

Мада се ајкула таквим кољем не може ранити, па јој се чак не може ни бол задати, довољан је лак додир да се овај разбојник отера. Сваког пута кад бих каклој ајкули директно кренуо у сусрет успевао сам да је натерам у бекство. Мислим да инстинкт страха код ајкуле лежи у томе што она није неограничени господар океана као што многи верују. И ајкула има непријатеља: главагу уљешуру која прождире све што се нађе испред њених, пет метара великих чељусти. У желуцу једне уловљене уљешуре нашли смо поред многобројних цинковских хоботница и три још несварене ајкуле. Највећа од њих била је дуга 3,10 метра.

Најмањи покрет изазива напад

Кад су се обе ајкуле удалиле, усмртио сам уловљену рибу и повукао се два-три метра на један корални гребен. Већ после неколико секунди ајкуле су се, описавши велики лук, опет вратиле, њушкале су као пси на трагу, пливајући против струје која им је доносила мирис крви убијене рибе. А тада је изненада, брзо као стрела, појурила поред њих трећа ајкула и зграбила плен. Прогутала је половину уловљене рибе, дугачке добар метар, а затим је стала махнито да тресе главом да би на тај начин својим рецкавим зубима „претестерисала“ жртву. Звучи тог тестерисања учинили су да друге две ајкуле добију прави напад беснила: стрелинице су летеле око мене и грабиле све што се покретало. Да сам тада учинио најмањи покрет руком или ногом бестије би се безобзирно устремиле на мене.

Сваки пут кад би прошле сасвим близу мене тресле су својим огромним главама. Тада сам схватио да су то исти онакви покрети којима је трећа ајкула, њихова супарница, „претестерисала“ рибу. То је у неку руку био израз њихове жудње за јелом — нешто слично ономе као кад човек при самом погледу на торту или какво омиљено јело, стеже вилице и гута сувишну пљувач-

ку. Намере наших „пријатеља“ биле су толико очевидне да смо Ханс Хас и ја изронили што смо брже могли и ускочи-ли у наш моторни чамац.

Пет ајкула око нас

У чапцу смо се извесно време договарали да ли да наставимо испитивање или не. Али, с научне стране опит је био веома важан, па смо одлучили да се још једном спустимо на морско дно. Опет сам харпуном уловио једну рибу и „прича“ се поновила, само што је овог пута око нас кружило пет ајкула. Следећа три дана редовно смо се спуштали на дно и хранили ајкуле, тако да смо се навикли на њихову непријатну близину. Само кад бих черечно уловљену рибу и напустио се у облаку њене крви, ситуација је постајала критична јер ми је тада одбрана постајала тежа. Али, и ајкуле су се навикле на нас. Научиле су да код нас увек има добрих риба, да смо наоружани, и тако смо најзад имали да се чувамо само од нових ајкула. Наиме, наша „менза“ стално је привлачила нове „абоненте“ и четвртог дана око нас је пливало једанаест ајкула. Имали смо сада довољно животиња: велики опит могао је да почне.

Велики експеримент

За убијену рибу привезао сам ланену врећу са бакарним ацетатом. То је веома јако средство које одбија ајкуле. Америчка морнарица и авијација ставља у сваки чамац за спасавање извесну количину бакарног ацетата тако да се бродоломници могу њиме заштитити од напада ајкула. Хемикалија је воду око убијене рибе обојила мутнозеленом бојом. Уствари, то је збуњило ајкуле само за неки минут. Пливале су око рибе, њушкале, повлачиле се и опет приталиле. Али, најзад су се навикле на непознати мирис и мирис рибеље крви надвладао је хемикалију. Прво је једна ајкула одгризла залагај, а за њом су се све остале бадиле на рибу. Приликом другог опита нису се ни тренутак устезале да на-срну на плен иако је имао око врата „огрлицу“ од бакарног ацетата. Тек када сам једној великој риби кесиду са хемикалијом стрпао у уста, ајкуле су се оклевале нешто дуже. Али, најзад ју је једна од ајкула зграбила за реп и толико је дуго тресла док јој кесиди није испала из уста.

Нема заштите

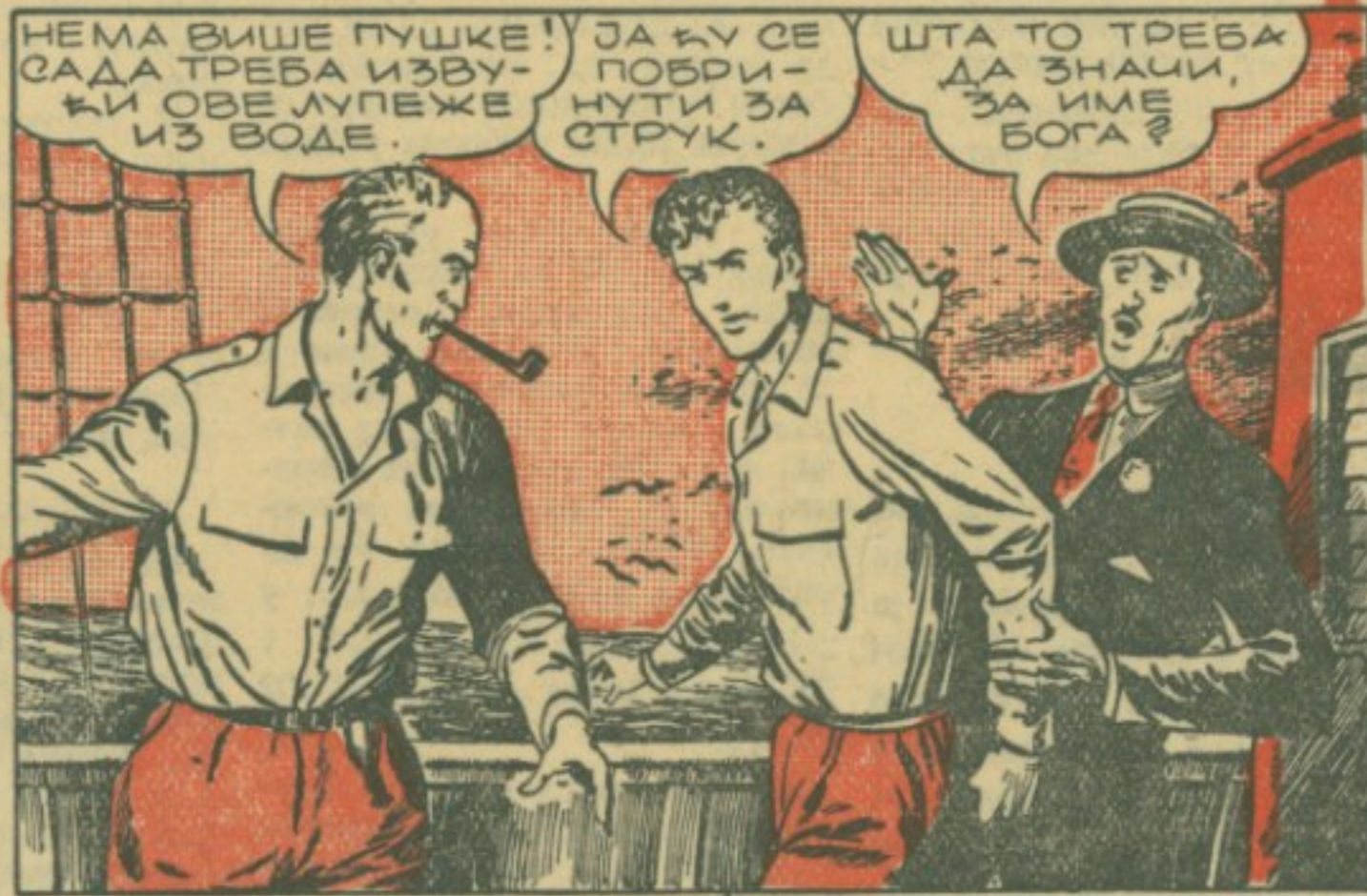
Бакарни ацетат у јакој концентрацији одбија ајкуле, али само због тога што је тај мирис њима непознат, а не што им је непријатан. Стога он може да заштити неозлеђене бродоломнике, али не и особе које у води имају неку отворену рану. Мирис крви толико раздражи ајкуле да се оне просто не обазире на бакарни ацетат.

Тако смо Ханс Хас и ја пет дана вршили опите. Најзад је наша „циркуска арена“ бројала петнаест ајкула које су стрпљиво чекале да заронимо и нахранимо их. С бакарним ацетатом или без њега — свеједно!

Извештај који је научник Иреноје Ајбл-Ајбсфелд поднео Макс-Планковом институту знатно је дужи од овог његовог чланка, али је суштина једног и другог истоветна.

ВЕЛИКИ АЛЕК

ЦРТА И ПИШЕ П. ФИШЕР ТО Џ. ЛОНДОНУ

С БРАДА С ДОЛА

Тек кад је 36-огодишњи разносач леда Џон Гарлан изведен пред суд у Лос Анђелосу зато што је пијан возио, сазнало се да код њега и много шта друго није било у реду: возачку дозволу уопште није имао, кочицима камиона руковао је помоћу два парчета конопца, а преломљену полугу обавијача брзине наставио је неким клештама. Али, упркос свим овим недостацима он досад ниједном није изазвао саобраћајну несрећу.

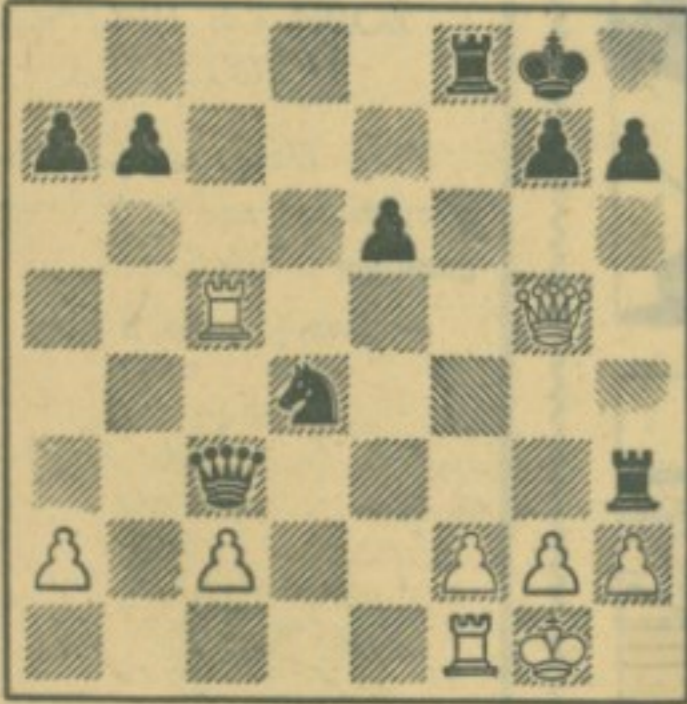
КАО И ПРЕ

Лекари у Сједињеним Америчким Државама поново су почели да лече реуматични артритис помоћу соли злата, стандардног начина који је био потиснут појавом „чудотворних лекова“. Прво коришћење злата у медицинске сврхе забележено је још 2.500 година пре наше ере у Кини, а на Западу је у употреби тек од 1929 године, када се њиме почело да лечи мало познато, али тешко обољење познато као реуматични артритис.

Учимо шах

LXVII

Вама је познато да у шаху постоје партије које носе назив бесмртних партија. Али постоји и један бесмртни потез, један, у сваком случају, од најлепших потеза које је људска рука повукла на шаховској плочи.

Бели је руски мајстор Левински, а црни амерички велемајстор Маршал. Позиција приказана на горњем дијаграму настала је у партији коју су ови велики шахисти одиграли 1912 године. Бели је повукао свој двадесет и трећи потез: Те5—ц5. Одмах после тога црни је повукао онај потез за који многи сматрају да је најлепши у историји шаха. Који би то потез могао да буде?

Ми вам то нећемо рећи одмах, већ у наредном броју „Забавника“, јер се надамо да би неко од вас могао да погоди тај потез. Само, да бисмо вам олакшали посао, кажемо да је црни повукао потез ламом. Где је црна дама дошла? Који је пут прешла да би се тако и толико прославила?

Дијаграм у претпрошлој лекцији, који приказује позицију из једне партије коју су играли Смеслов и Решевски на меч-турниру за првенство света 1948 године, вероватно је изазвао забуну код неких читалаца. На пољу а8 стоји бели, а треба црни пешак. Добри шахисти могли су и сами да одмах уоче ту чисто техничку грешку.

РАЗЛИКОВАЊЕ БОЈА

Човек, сем изузетака — далтониста, — уме да разликује боје. Али теже разликује нијансе исте боје. А то је од великог значаја нарочито у текстилној индустрији.

Сада је конструисан електронски уређај — непогрешиви светлосни анализатор боја. Његове вештачке очи могу да распознају и најфиније нијансе исте боје. Овај спектро-фото-метар је повезан са електронским мозгом који сваку боју означава цифрама; оне се у индустрији и иначе употребљавају за означавање боја.

НЕЋЕ БИТИ БЕЛАВИХ ЉУДИ

„До почетка 1999 године наука ће пронаћи средство за спречавање белавости“, — изјавио је председник британских фризерера Џон Томсон, на годишњем конгресу. Жене ће носити власуље најразличитијих боја у складу са хаљинама. По његовом мишљењу наилази наново златна ера власуља; мушкарци ће морати да режу косу кратко због свемирских оклопа.

Питање је да нису то само снови и прижељкивања фризерера који желе да обезбеде веће зараде.

РАДИО СИГНАЛИ НА МЕСЕЦ

Америчка морнарица ускоро намерава да преко Месеца упути радиотелеграм из Вашингтона у Перл Харбур на Хавајима. Радио сигнали би били послани на Месец, одатле се одбијали и поново враћали на Земљу, где би их примале станице.

БЕЗ ИЗГРЕДА

У своје штампане програме фудбалски клуб у јужнофранцуском граду Алеу, у департману Гард, уноси и ову реченицу: „Лакше је играти очима него ногама“. На гледаоце ова опомена утиче више него опомене речима јер у последње време све тамошње утакмице протичу без икаквих изгреда.

ПИТАЈ СТРУЧЊАКА

На конгресу Друштва за хирургију лица и вилица у Хамбургу поред осталог дискутовало се и о претераној употреби таблета за умирење живаца. Један швајцарски фармаколог саопштио је да је у Швајцарској од 1950 до 1955 године продато таблета против главобоље око 150 милиона комада. Само у Базелу годишње се троши једна тона прашка против главобоље. Опасност по народно здравље је и у томе што ће после дуге злоупотребе таквих лекова настати оштећење бубрега и поремећаји у крвотоку. Због честог узимања фенацетина у Базелу је 79 лица морало бити клинички лечено, и од њих је једанаесторо умрло.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Ако није све тачно — није ни штетно

Ко би рекао да безазлени спанаћ има такоређи чудотвор, но дејство на људску меморију. Спанаћ је као поврне веома користан — то се већ знало — по човеково здравље, али је тек сада један француски научник са својим сарадницима открио да спанаћ има пресудну улогу у погледу памћења. Дијета од спанаћа са још неким додацима у исхрани претставља, како наука данас тврди, право спасење за човеков ум.

Осим тога спанаћ — према изјавама које ових дана бележи француска штампа — учвршћује косу и покрте, спречава белавост, опадање и крвоток косе, а такође и стварање крвних ноктију. Осим тога, спанаћ спречава стварање зубног каменца, као и желудачне гризлице.

Међутим ипак постоји једно — али! А то је што лекари кажу да спанаћ треба јести жив, тојест некуван, осим када је у питању памћење.

Научници су после свестраног испитивања у жељи да спасу људску меморију саставили и један „јеловник“ који препоручују сваком ко опажа да „губи“ памћење. По њима треба у таквим случајевима чешће, бар двапут недељно, јести: печурке, телећи мозак, спанаћ и јабуке.

„ЛОНАЦ“ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ПИЛИЊА

Једна енглеска творница за посуђе изумила је у продају један „лонац“ за гајење пилића.

Температура у овом инкубатору-лонцу лако се може подесити и пилићи за 21 дан долазе на свет. На слици се виде мали како излазе из јаја.

Разуме се да ако је у питању какво органско обојење мозга поред овог начина исхране лекари прописују и специјалне лекове.

Али, они нису пропустили да додаду и то: да су алкохол и дуван главни непријатељи памћења. Препоручују зато да се приликом држања „дијете за памћење“ остави пушење и алкохол, чак и у најминималнијим количинама.

На париским клиникама где су вршена испитивања постигнути су изванредни резултати помоћу спанаћа.

ЕЛЕКТРИЧНИ МОТОРИ ЋЕ РАДИТИ И ПОД ВОДОМ

Специјални изолациони оклоп од прозраног полиетиленског омогућава електричним моторима да раде и под водом. Овакви мотори могу би-

ти употребљени и у казанима и у рудницима. Вода која циркулише изван омота и кроз магнетско поље нимало не омета рад мотора.

ТАЊИРИ ОД ХАРТИЈЕ ЗА ДЕЦУ

У Америци се производе тањир од нарочите хартије намењени специјално деци. Једна њихова необична особина одушевиће сваку мајку: не могу се ни преврнути ни одгурнути ни срушити са стола. Мали језичи лепљиве траке добро пријањају уз дрво, пластичну масу, тканину или метал. После завршеног обедат лако се скидају.

БИЦИКЛ НА СКЛАПАЊЕ

У Немачкој је израђен бицикл који се може после употребе склопити и заузети врло мали простор. Тако се може носити на леђима кад напушта велики успони преко ко-

јих возач не може да га тера. Приликом склапања није потребно с њега скинути ни један једини део, нити се послужити каквим алатом.

ХРАБРИ ГУСАН

У једном прикарпатском селу догодило се необичан случај. Један домаћин је истрерао на пашу јато гусака и вратио се кући. Али је ускоро оданде чуо жрике. Његове гуске је напала лисица. Стари гусан — вођа јата, да би заштитио своје племе почео је лисицу да удара крилима, и успео да је обори. Када је покушала да се дигне он ју је ухватио за ухо притискујући јој главу ка земљи. Лисица је скичала од бола. Утом је стигао и домаћин и помогао гусану да савлада непријатеља.

ОБОЈЕН ХЛЕБ

Неки амерички пекари дошли су до закључка да бели хлеб својом бојом делује монотно. Тако су решили да у брашно умешају црвену, жуту и зелену боју. А шта ће бити са његовом хранљивошћу или са онима који не разликују боје?

... први раскладни уређај у нашој земљи прорадио је 1895 године у Београду, у тадашњој Вајфертовој пивари.

... стари Словени имали су још у својој прадомовини застане. Оне су служиле за ознаку и разликовање појединих племена која су по правилу претстављала поједине војне јединице.

... реч конзерваторијум, која данас означава врсту музичке школе, првобитно је била назив за установу где су смештани и чувана деца без родитеља. Музички обдарена деца добивала су у тим сиротиштвама темељну музичку обуку да би, кад одрасту, могла постати професионални музичари.

... птица водомар прави своје гнездо од костију риба које је појела.

... магнетска игла, као инструмент за по-

... на Полинезиским Острвима, Мадагаскару, Новом Зеланду, Азорима, Хајтима, Куби, Јамајци, Канарским Острвима, у Ирској и на Исланду уопште нема змија-отровница.

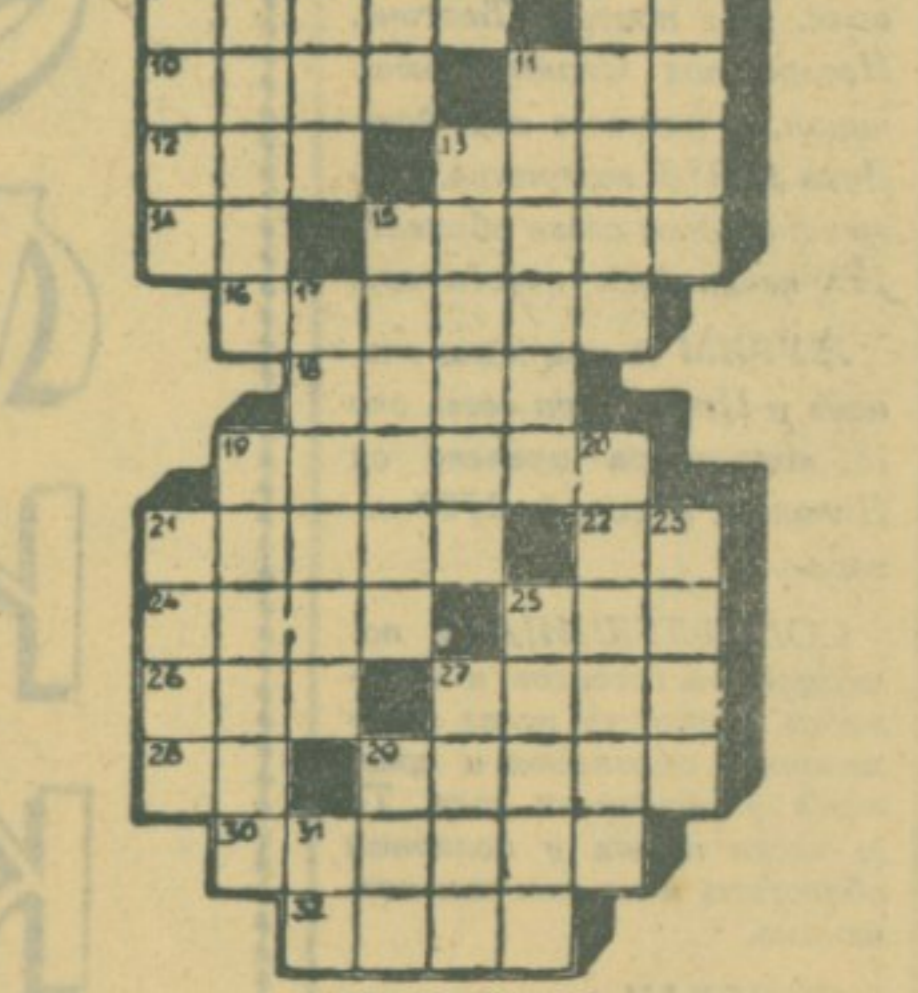
... у Приморју и у Македонији живи мала птица, тешка свега 2! грама, која по камињарима гради гнездо о тешко око 20 килограма. Гнездо има облик лонца са усним гл лићем, па стога ову птицу зову лончарица.

Водоравно: 1) рибарска мрежа у облику кесе; 2) фрактура; 3) део дрвета; 4) хемиски знак за алуминијум; 5) река у Француској; 6) мушко име; 7) предлог; 8) личност из Вошевог романа „Корени“; 9) хемиски знак за молибден; 10) украсна биљка; 11) врста менаџера; 12) језеро у Италији; 13) једна драгоценост; 14) мера за течност; 15) хемиски знак за радијум; 16) јеврејско мушко име; 17) острво на Јадрану; 18) орган чула мириса; 19) град на Дњепру; 20) врста першун; 21) град у Србији; 22) канаџа; 23) полет.

Усправно: 1) врата птице; 2) река у Сибиру; 3) немачки; 4) ушћина замковица; 5) историско место у Босни; 6) планинско полуострво на Југу Азије; 7) немачки књижевник (19 век); 8) град у Перуу; 9) амерички проналазач у области електротехнике; 10) бразилијански фудбалер; 11) заморен; 12) град у Перуу; 13) врста ветра; 14) француски књижевник („Вазелска звона“); 15) страни женско име; 16) један минерал; 17) град у Истри; 18) олик; 19) страни мушко име; 20) показна заменица.

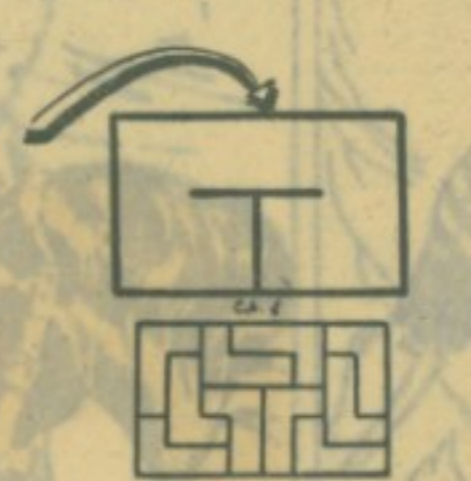
Усправно: 1) волт; 2) ерад; 3) тост; 4) осма; 5) макак; 6) активе; 7) пас; 8) Аон; 9) валар; 10) окапи; 11) Рур; 12) оне; 13) „Татар“; 14) „Зенит“; 15) пет; 16) мак; 17) оспе; 18) О’Нил; 19) тама; 20) стил.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Умете ли да поделите

Умете ли да поделите ову фигуру на слици 1 на десет делова истог облика и исте површине, а да не преопртате оно Т у средини. Ако не знате, погледајте слику 2.

Које три цифре помножене са 4 дају 3

Математика је наука потпуно прецизна и тачна. Али, за не математичаре невероватна. Ево, ове три цифре 9/12 — помножене са 4 дају 3.

Како су се превезли

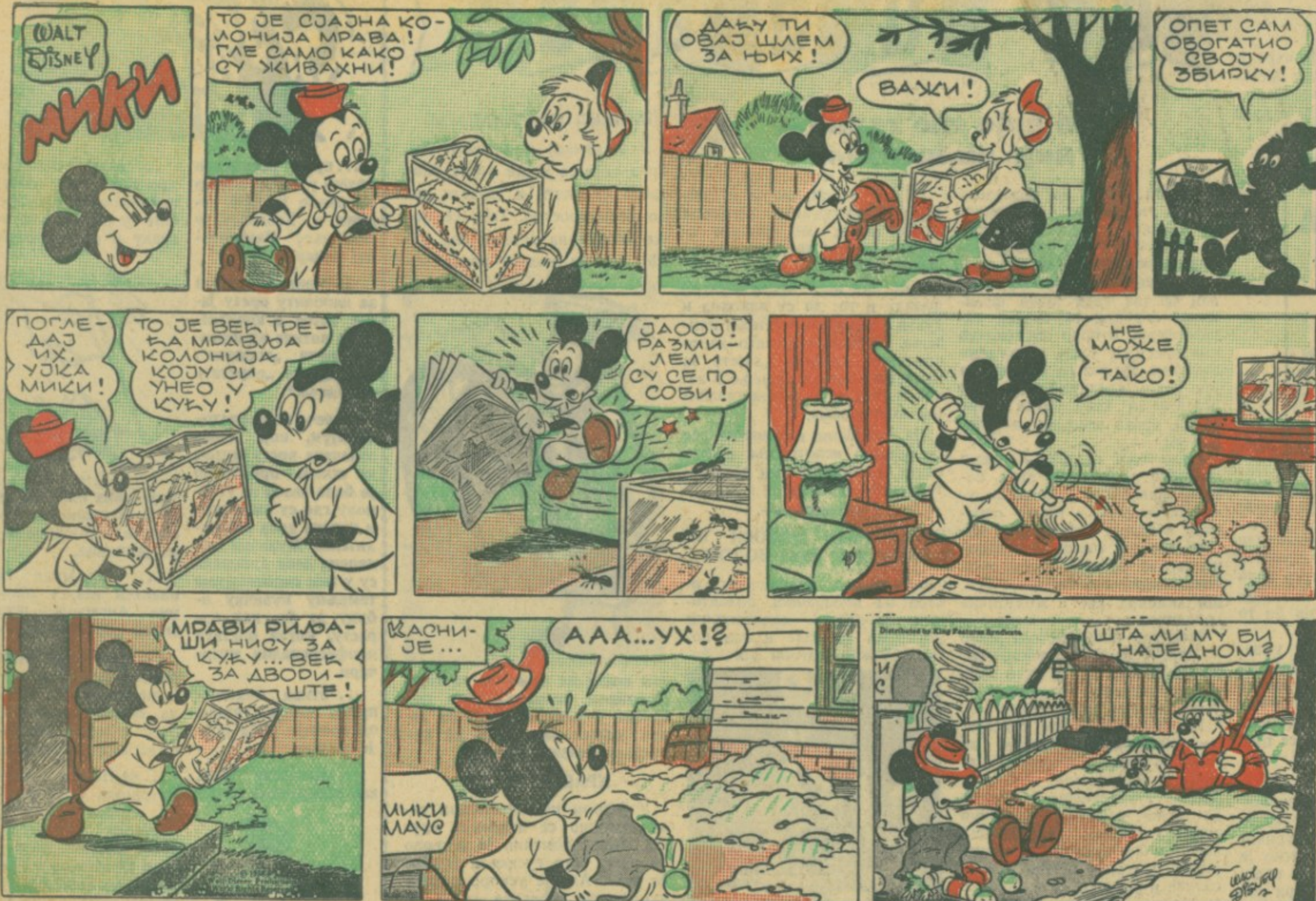
Мама тата, Пера и Јова треба да пређу на другу страну реке. Али једини чамац може да издвоји само тежину од 90 килограма. Та тата, међутим, има 83 килограма, мама 70, а Пера и Јова по 36.

Како су се они ипак превезли на другу обалу? Ако не знате ми ћемо вам рећи: прво су се превезли Пера и Јова и Пера је вратио чамац. Затим је прешла мајка и Јова је вратио чамац; опет су се превезли Пера и Јова и опет је Пера вратио чамац. Потом се превезао отац и Јова вратио чамац. Најзад су се по трећи пут превезли Пера и Јова.

ОД БРОЈА ДО БРОЈА

Овде видите две дресираних животиње. Али када вежете линијом све бројеве редом, видећете ко их је дресирано.

БОРИ СЕ ПРОТИВ ИСКУШЕЊА

Ујка Паја затекао Влају и ситници где је било доста сланине и сјава меса.
— Влајо, шта радиш ту?!

— запита строге ујка Паја.
— Шта радим! Борим се противу искушења! — одговори Влаја.

БОЉЕ ОВО

Лекар је преписао Влаји, кад је био нешто слабијеке пиљуле, па сутрадан дошао да види како је било њихово дејство.
— Дакле, Влајо, да ли си добио пиљуле? Како ти се чине, и да ли су ти помогле?
— Дивне су, друже докторе! Цео дан се играмо њима пиљака.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Какав је то сардонски смех?
Шта је Володер?
Где се налази планина Журим?
Шта је солифлукција?
Шта је Сонгхаи?

ОДГОВОР:

САРДОНСКИ СМЕХ је грчевит смех без повода. Неки кажу да је тако назван

по трави сардонји која расте на острву Сардинији, од које човека спонадни грчеви налик на смејање.

ВОЛОДЕР је речица у Рашкој, лева притока Теотине. Извире под Стрмац-Планином, а улива је код Фоче. Дуга је 23,8 километра. Површина њеног слива обухвата 125 квадратних километара.

ЖУРИМ је име једне планине у Црној Гори свега око 18 километара удаљене од Никшића. Висока је 2.700 метара.

СОЛИФЛУКЦИЈА је померање растреситог и олаженог земљишта услед изламеничног смрзавања и крваљења унутрашњих вода. То је честа појава у поларним областима и на високим планинама.

СОНГХАИ је црначко племе на Средњем Нигеру. У многочему су подлегали утицају Хамита из Северне Африке. Од почетка 11 до краја 16 века имали су моћну државу.

БАШЧЕДНИК

